

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 8 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2/40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyl Nrul 1/a.

INSERTIUNILE
se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.

Manuscrisurile nu se inapoiază.

Noi și obstrucția din Parlament

(***) S'aud așa de multe nedumeriri din partea oamenilor ce se interesează de mersul politicii noastre referitor la obstrucția, ce se face de partidele contrare guvernului actual ungar. Sunt mulți cari cred, că obstrucția actuală ar fi condusă de cele mai nobile intenții, acești mulți sunt convinși, că justhiștii și toți cei întovărășiți cu ei în ale obstrucției reprezintă voința majorității populațiunii ungare, care nu dorește înscrierea în lege a proiectelor militare, ci cere, ca mai întâi să se facă lege proiectul referitor la votul universal. Și nedumerirea aceasta devine tot mai vie, când cei cari cred în intențiile nobile ale obstrucționistilor nu văd și pe deputații noștri în rândul acestora sau cel puțin cooperând alături de ei.

Cum se face — întreabă mulți — că atunci când obstrucționistii protestează împotriva sarcinilor, pe cari guvernul încearcă să le impună poporului, deputații noștri cari au în programul lor ca cel mai esențial punct: democratizarea țării și lupta împotriva grelelor și nesfârșitelor impozite — stau departe de parlament și nici un glas nu caută să dea expresie alipirii noastre la spiritul, care însuflețește obstrucția actuală? Și cum se face — întreabă toți aderenții votului universal, că deputații români, cari totdeauna s'au declarat aderenții acestuia încunjură pe oamenii cu obstrucția atunci, când susținătorii acesteia cer, ca guvernul să aducă în discuție fără amânare proiectul referitor la votul universal?

Chestiunea pe cât se vede pare destul de încurcată. Se impune deci dela sine, ba aproape în mod imperativ, o clarificare. Căci mulțimea n'are putința să judece psihologiceste anumite fapte. Ea se mulțumește cu forma, cu partea externă a faptului și după aceasta își creează apoi credințele și și conformează atitudinea. Ea se lasă târâtă de fraza seacă și aproape niciodată nu se străduiește să afle motivul psihic, care a dat naștere acestei fraze. E vezi bine foarte superficială în judecarea anumitor fapte, pentru că nu dispune de capitalul suficient de cultură pentru a-și putea forma credințele după motivele nevăzute dar puternice, cari sunt totdeauna motorul faptelor și cari singure sunt volnice să creeze anumite situații sufletești.

Această mulțime de nedumeriți vede că obstrucționistii luptă împotriva proiectelor militare, cere delăturarea sarcinilor și aude că ei pretind legiferarea votului universal. Foarte bine. Aceasta o vedem cu toții. Și până aici ne e simpatică la toți, fără deosebire, această promițătoare obstrucție. Dar această formă, această atrăgătoare strălucire externă pe mulți nu ne împacă, ci curiozitatea, ba chiar conștiința și dragostea adâncă, ce o avem față de interesele noastre publice ne îndeamnă, să privim în dosul acestei forme, să căutăm pe cei cari inscenează frumosul foc de artificii, să descoperim motivele, din cari își ia ființă această drăgălașă scenărie.

În curat fiind cu faptul, că orice acțiune, orice faptă, care poartă în sine cât decât sămburele naționalității stă în strânsă

legătură cu omul, noi vom întreba — foarte logic — cine sunt oare oamenii, cari desfășură atrăgătoarea acțiune, pe care o botezăm cu toții: obstrucție. Și-n căutarea noastră nervoasă dar logică, vom da vezi bine mai întâi de omul, care se prezintă ca cea mai reală expresie a obstrucționistilor: Iuliu Justh. Ei bine, cine e acest om? Ce gânduri are el, ce vrea, cari sunt motivele psihice cari îl îndeamnă pe el la obstrucție? Ce veți răspunde la aceste întrebări? Veți rămânea tot așa de nedumeriți ca mai înainte? Dar nu l-ați auzit de atâteaori spunându-și gândurile, declamându-și crezul? Nu l-ați auzit de atâteaori fulgerând împotriva agitatorilor, cari seduc neamurile nemaghiare, nu l-ați auzit vorbind de atâteaori de meșteșugitul mod de a aronda cercurile electorale pentru a asigura supremația rasei maghiare? Și n'ați băgat de seamă, că în ce privește politica față de naționalități, Justh e de perfect acord cu Tisza, pe care cu toții îl urăți atât de mult? N'ați înțeles, că și el e aderentul însuflețit al nenorocitei politice de colonizare, urmată cu atâta consecvență de mahmahonul Darányi? Și nu sunteți pe deplin convinși, că și el ca toți cei cari au condus destinele acestei țări până în ziua de azi dorește să asigure pe vecie justiției, administrației și tuturor așezămintelor publice din acest stat — triumful exclusivismului de rasă? Și nu credeți în consecință, că acest Iuliu Justh ar fi cel dintâi, care ar pune jos arma obstrucției, dacă guvernul ar veni cu un proiect, care ar da armatei ungare comanda maghiară, sau s'ar impune tuturor regimen-

VENETIA

de Romulus Clöffec

Aici totul îți amintește de moarte. Și negrul palatelor strălucirii de odinioară — arse de vreme ori mușcate de vecinica umezeală — și gondolele ușoare, cari prin culoarea, forma și îmbrăcămintea lor, par niște sicrie plutitoare, și tăcerea de pe așanumitele rio, arar întreruptă de sfâșierea discretă a apei de către lopeti, ori de clipocitul undelor rostogolite în murdăria de lângă ziduri...

Moarte, ruină și murdărie...

Și totuși, nu te mai sature de Venetia... Poate apele ei, poate liniștea, poate majestatea zidurilor tăcute, — și a pustiului uneori — fac sufletul să se simtă bine aici... Și, cu toate că Venetia moare, moare de mult — o spune pustiul palatelor și canalelor ei, o spun apele ei neumblate de corăbii — totuși ea trăiește!... Sufletul trăiește, aici, vieța cea mai complexă: și cu viii de odinioară, și cu cele ce mor azi și cu cele ce trăiesc...

O impresie aproape completă a orașului pe apă o ai rătăcind prin piața S. Marco, străbătând Canalul mare și făcând drumul până la Lido...

Canalul mare îl străbați întreg, când vii dela gară în piața S. Marc. Acesta e marele, singurul bulevard al Venetiei: artera principală de comunicație.

Dealungul lui se însiruie palat după palat, în număr de peste 100. Pe lângă zidurile lor mucedate, negre și mute se strecoară greoaie bărci apăsate de poveri, gondole ușoare și alte vase de toate mări-

mile, împinse de puterea biruitoare a aburului. Uneori — și pe unele locuri — abia încap lopoțile una de alta. Altădată, gondola alunecă singură pe pânza albastră-întunecată a canalului și nici un zgomot nu sfâșie cuprinsul. Doar arare, semnalele monosilabe ale gondolierilor, ce și încrucișează drumurile, taie tăcerile palatelor învecinate, stârnind o vrajbă de ecouri. Călătorii de obicei urmăresc în tăcere... Palatele mărețe, adesea adâncite în tăcere, cu șiruri de coloane albe, cu un turn de biserică săltat deasupra lor, fug, unul după altul, înapoi, pe cele două laturi ale canalului.

Animale și vehicule de transport nu poți să vezi pe străzile strâmte ale Venetiei. În schimb, cu toată strâmtoarea locului, aici, ca și la Florența, nu e sărăcie de vegetație. Nu numai curțile, ci zidurile și obloanele crăpate din fațadele pustiilor, sunt adesea îmbrăcate în verde...

În dreptul bisericii S. Maria della Salute, canalul se lărgeste și se pierde în mare, iar imediat, pe stânga, se deschide, spre apă, „piazzetta” cu cele două coloane, cu Palatul Dogilor, cu biserică S. Marco în fund, și cu vestitul turn, care acum se reclădește. Drept în fața acestei piațete e insula S. Giorgio și biserică cu același nume. De aici se poate pleca, în toate direcțiunile: la gară, la Lido în insule și-n tot cuprinsul orașului.

Când, străbătând piațeta, lași podoaba de palat (al Dogilor) și vii în fața altei podoabe — biserică S. Marco — și se deschide în față, largă, închisă pe de rând, piața S. Marco, cu brăul

prăvălioarelor ei de argintării și mozaicuri — specialitatea Venetiei — cu uriașul palat regal pe stânga...

S. Marco nu e o îngrămădire uriașă. Cele cinci cupole ale ei nu caută înălțimile ca a S-tului Petru din Roma. S. Marco e mai mult largă și lungă — și, în raport cu lungimea și lărgimea ei, pare scundă; dar mai presus de toate S. Marco e o podoabă, o bogăție de podoabe — e, în toate privințele, poate cea mai bogată biserică din lume.

A zugrăvi acest altar, care e fala Venetiei și a Italiei întregi, a-l zugrăvi cu toată mândrețea fațadei tăiată de cele cinci uși ale intrării, cu turnulețele și cupolele ei, cu statuile și pictura ei de afară și dinlăuntru, cu marmora tuturor coloanelor, zidurilor și încăperilor ei, cu aurul și mozaicurile ei, cu bogăția și frumusețea ei e peste putință.

S. Marc trebuie văzută, și văzută bine... În fiecare colțișor s'a lucrat migălos pentru podoabă.

Alături se ridică, mai mândru parcă, Palatul Dogilor, sprijinit pe margini pe două șiruri de coloane suprapuse. Între zidurile lui e rezumată istoria Venetiei.

De cum ai intrat în frumoasa curte misterioasă, simți par'că ceva apăsându-se din puterea care se adăpostise odinioară în aceste ziduri. Zeci de busturi și statui de marmoră o împodobesc de jur-împrejur. Urcarea în primul etaj se face pe scara Gigantilor, numită astfel după statuile uriașe

telor ungare limba de instrucție maghiară? Mai credeți, că Justh ar cere delăturarea sarcinilor, în caz, că pentru traducerea în faptă a acestor proiecte s'ar cere chiar întreg avutul cetățenilor?

Și dacă Iuliu Justh, individul, în care se concretizează întreaga mașinărie obstrucției actuale e condus de astfel de credințe credeți, că toți Lengyel Zoltaniștii, cari îl urmează, vor avea alte credințe, că ei sunt pasionați de spiritul sfânt, care agită desnădăjdita noastră luptă? De vreți o oglindă mai vie a gândurilor, cari agită acțiunea actualilor obstrucționiști, desfaceți coloanele ziarului „A Nap” care reprezintă perfect spiritul de care sunt conduși aceștia. Acest ziar care reprezintă o mentalitate specifică ciudată, dar în toate privințele reală va clarifica pe mulți nedumeriți asupra motivelor, cari crează atrăgătoarea formă, în care se îmbracă obstrucționiștii de azi.

Quid nunc?

În clar fiind cu oamenii, cari poartă o acțiune, ce ne produce atâta nedumerire, să tragem concluziile logice și puternice ca conștiința omului.

Sprrijinim oricând cu toată puterea noastră o astfel de obstrucție, care reprezintă punctul nostru de vedere, care tâlmăcește în mod conștient credințele și durerile noastre, care stă în strictă conglăsură cu spiritul programului nostru de muncă și de luptă și care mai presus de toate e condusă în desfășurarea ei de cea mai evidentă bunăcredință și are ca țintă ultimă complectă și sincera democratizare a acestui stat.

Până când însă o obstrucție e condusă de astfel de oameni, cari vor tocmai contrarul dela ce vrem noi, cari prin mijlocul ei tind tocmai la nimicirea noastră — oricât forma i-ar justifica legalitatea — nu putem s'o considerăm de un act, care să merite sprijinul nostru. Până când în vârtejul acestei obstrucții vom vedea pe Justh alături de întunecatul dușman al luminii pe contele dela Canossa și pe ciudatul om în plural știut și sub numele de contele negru — vom avea mereu impresia, că această obstrucție s'a născut din păcat și că ea însăși nu va da nici când rezultate, pe

cari să le botezăm virtuți. Un caleidoscop ciudat ne va părea această obstrucție, căci figurile din el fiind de tot impozante, va da privitorului impresia unei apariții de tot caraghioasă.

Ne doare nespuse de mult aceste constatări. Dar adevărul trebuie spus ori câte greutate ni-ar produce el în urma răstălmăcirilor de tot felul, ce i-se vor face. Mai bine însă să spunem adevărul, decât ca să lăsăm ca aparențele să zăpăcească mulțimea.

Ne doare, că nu ni-e dat s'avem de constatat o obstrucție sinceră, căci proiectele militare nici noi nu le vrem în forma în care se prezintă și peste tot în nici o formă, care alterează interesele noastre naționale și care aduce nouă sarcini asupra sărăcitelor popoare ale țării. Și regretăm, că lupta noastră nu e sprijinită de o înversunată obstrucție care dorește ca și noi înscrierea în lege a votului universal fără nici o restricțiune.

Li asigurăm însă pe toți aceia, cari sunt aderenții sinceri ai acestui vot, că cu trup și suflet suntem alături de ei și că întreagă energia unui neam viguros, a neamului românesc, se va desfășura pentru înfăptuirea acestei credințe sfinte, care va fi punctul de mănecare al unei lumi nouă, ce se va cobori în ungaria. Cine nu crede, să vie la adunările noastre populare, unde astăzi ne-avem singurul nostru țaran tare și sincer de muncă și de luptă — și să se convingă de adevărul sfânt, care încălzeste sufletele noastre.

Clara pacta cinstiți nedumeriți!

Jubileul institutului teologic din Sibiu

Acum se împlinesc o sută de ani dela întemeierea institutului teologic din Sibiu. Azi, joi, în Sibiu cu prilejul acesta se aranjează o mică serbare publică cu două cuvântări și câteva cântări.

Adevărat, că publicul românesc mai ales în anul acesta a avut parte de multe serbări culturale atât aici în țară, cât și în România.

ale lui Neptun și Marte. O marmoră aici păstrează cuvintele lui Henric III: „Dacă n'as fi rege al Franței, aș vrea să fiu cetățean al Venetiei”.

Dar sus dai ochi cu arta renașterii venețiene. În sala lungă cât un han de răspântie a *Marcelui Consiliu*, a *Senatului*, în sala *busturilor*, *bronzurilor*, *filozofilor* și în atâtea alte încăperi se înfrățesc vremile puterii și strălucirii orbitoare cu arta lor. Portrete ale dogilor — peste 70 în sala cea mare — amintesc nume pe cari le întâlnești la fiecare pas în galeriile din Florența: *Tintoretto*, *Bassano*, *Veronese*, *Titiano*. Tablourile — unele ocupând pereți și plafonuri întregi — ca și portretele din palatul Dogilor, îți vorbesc, aproape toate, de trecutul republicii temute și bogate.

Fiori de groază îți străbat sufletul când treci prin sălile cari amintesc tirania și cruzimea vremii: sala poliției, care păstrează încă cutia scrisorilor de denunțare, prin cari un venețian putea să dispună de viața unui concetățean al său, *sala celor trei închizitori*; sala consiliului de zece, care osândia întotdeauna... Pe un coridor întunecos se țrece, peste un canal, dincolo, la închisoare, „*Puntea Suspinelor*”. Cei cari treceau pe aici la judecată, în *Sala consiliului de zece*, știau că, prin grațiile dese ale celor două ferestruți, văd lumina și viața pentru ultima oară...

În „palatul” la care conducea *puntea*, dau, în coridoarele veșnic înopțate, mai multe carcere decât sălile palatului Dogilor. Piatra rece umedă e spartă, la fiecare pas, de uși înguste și de ferestruți legate în fier și mici cât un chip omenesc, iar

în adânc, coborâte sub nivelul apei, se înșiruie așa numitele *puțuri*, adevărate besne de tortură hărăzite criminalilor politici.

Astăzi, pe sub *Puntea suspinelor*, care simboliza odată tortura și moartea, alunecă bărci și gondole ușoare cu perechi fericite, cu răs și cântec. Dar adeseori ceice trec pe aici, cu ochii pierduți în întunericul din dosul zăbrelelor ferestre ale punții și închisorii, par a asculta în tăcere cum se mână veacurile cu convoiurile lor de zgomote surde și adânci...

Venetia a dat Renașterii un tribut vrednic de numele ei. Cele 20 de săli ale *Academiei de arte frumoase*, biserica *S. Maria dei Frari* (panteonul Venetiei) și încă câteva, o dovedesc cu prisosință.

Mari nume ale vremurilor de glorie strălucesc aici ca și la Florența, ca la Roma. Sufletul iar se ridică și se pierde în lumea simțimintelor, pe cari le stărnește arta adevărată, puternică. *Madone*, *Isuși*, în toată povestea vieții lor, atâtea subiecte religioase, și mai puține profane, îți dau putința să încerci viziunea artei superioare. Și, dacă Venetia e cel din urmă popas în Italia și nu cel dintâi; dacă părăsind Venetia, părăsești și Italia — ochii ți-se prind lacomi de aceste pânze. Știi că, afară de aceste ziduri ale Academiei ori ale panteonului venețian, se așterne albastrul, pe care azi ori mâne îl va sfășia un vas, năzuind spre țărături sărace...

Atunci, gândul fuge spre miazăzi, prin cetă-

Intâmplarea oarbă a îngrămădit serbările tocmai pe anul acesta.

Și mai vin serbările jubilarie ale universității din Iași, apoi desvâlirea serbătorească a monumentului apostolului nostru Mihail Eminescu la Galați. La toate acestea au luat și vor lua parte mulți români de pretutindeni. Și luându-se în considerare sărăcia noastră generală, ne explicăm ușor faptul, că aranjatorii jubileului dela Sibiu n'au ținut să dea acestor serbări o întindere mai mare, ci s'au mărginit a serba cu modestie zău, în care se împlinesc o sută de ani dela întemeierea celui mai vechiu institut public de învățământ superior în biserica gr.-or. română.

Azi la 9 ore dimineața s'a slujit în catedrala metropolitană din Sibiu liturghie împreună cu rugăciune de mulțumită și cu parastas pentru arhieriei și profesorii răposați.

Publicul s'a adunat apoi în sala muzeiului Asociațiunii, unde P. C. Sa d. director dr. Eusebiu Roșca a rostit un cuvânt de deschidere; un cor din foști și actualii elevi ai seminarului au cântat un imn ocazional cu text de I. Teculescu (protopopul din Alba-Iulia) și muzica de T. Popovici; profesorul dr. A. Crăciunescu a vorbit despre însemnătatea culturală a seminarului „*Andreian*”, și în sfârșit corul seminarului a cântat legenda Mănăstirea Putna de D. Bolintineanu, muzica de I. Vorobchievici.

La ceasul 1 d. a. s'a dat un prânz comun în restaurantul Brote, unde, de bună seamă, s'or fi rostit toasturi cuvîncioase și sufletele vor fi fost copleșite de adâncă și pioasă evlavie, de sinceră bucurie, că ne-a fost dat să avem un institut înalt de învățământ, care a ajuns să treacă peste pragul primului veac de întemeiere.

A fost poate chiar tendențios chipul, cum s'a aranjat această frumoasă serbare.

Aceia, cărora le-a revenit datoria de a se îngriji de aranjarea jubileului, vor fi voit să manifesteze frumosul adevăr, că nu păreri, nu demonstrațiile, nu jubileele sunt lucrurile cele mai de valoare în viața culturală a unui popor, ci munca întinsă, munca persistentă, hărnicia în îndeplinirea zilnică a datorinței fiecăruia către

țile Italiei, bogate de atâta trecut și strălucire — și, ochii nitați în contemplarea unui Isus crucificat, se umezesc...

Dar dacă vrei să regreti și mai mult Venetia, du-te la Lido. Pe urmă ai să dorești Lido și nu mai isprăvești.

Când poți să mai furi din timpul tău scump un ceas, fără să stai la gânduri, îl dai pentru Lido, — cum să grăbesc copiii să dea pentru orișice, banul căpătat...

De lângă piața S. Marco, dela *Molo*, pleacă, la 20 de minute, câte un vaporas la raiul Venetiei. În câteva minute lași insula S. Giorgio, cu turnul înalt al bisericii, lași grădina publică, care seamănă cu un uriaș buchet de verdeață, crescut la marginea orașului, în apă — și când acestea par a se coborî sub apă, ți-se ridică înainte frontul lung al insulei Lido...

Printre alele umbrite de verdeață, se înalță, din loc în loc, hoteluri, palate și vile mărețe, adevărate cuiburi de fericire, retrase, umbrite, albe și curate.

Insula e atât de îngustă, încât șoapta valurilor se aude de orișunde. Tramvaie electrice o străbat în lung și în lat pe câteva alei principale, neturburând pacea vilor retrase.

De pe țărmii acestei insule răcoroase, plină și de sbucium și de liniște, și de soare și de verdeață; de pe țărmii acestui braț de uscat pe care rătăcesc perechi de îndrăgostiți, ori se joacă în nisip, — de aici se aud și aici se frâng toate strigătele Adriaticei...

neamul său și către sfânta biserică, această cetate tare și scumpă a naționalității noastre.

Vor fi avut dreptate aceia, cari astfel au judecat. Noi însă simțim, că jubileul, care se serbează azi la Sibiiu, e de mare importanță. O sută de ani e timp remarcabil chiar în viața unui neam întreg. Și ne-ar fi părut bine, dacă biserica greco-orientală română ar fi dat mai mare însemnătate faptului, că cel mai de frunte institut cultural al său a putut să împlinească în cinste spre lauda sa și spre bucuria noastră a tuturor, lunga vreme de o sută de ani.

Unde am fost atunci, când s'a înfăptuit cu modeste începuturi acest institut, și unde suntem astăzi!

Din istoria acestui institut în cursul celor o sută de ani ar trebui să tragem învățăturile de lipsă pentru viitor și mai vărtos trebuie să ne întărim credința în vitalitatea neamului nostru, în puterea bisericii noastre celei vii care s'a dovedit plină de energiile vieții și vrednică de înalta sa misiune lămuritoare și dulce mângâietoare.

Gândul nostru petrece astăzi la Sibiiu, între aceia, cari se bucură împreună de bucuria senină a celor buni și dau mulțumită lui Dumnezeu, că ne-a ajutat să avem și noi, în țara aceasta a prigonirilor neamului nostru, un institut înalt de învățământ confesional român, care a ajuns vârsta de o sută de ani.

Ne închinăm memoriei acelor arhieri adormiți în Domnul, cari cu iubire părintească au întemeiat și au ocrotit acest institut, ne închinăm cu pioasă aducere aminte memoriei tuturor profesorilor, cari după vremuri și-au dat lumina sufletului lor pentru luminarea acelor generații, din cari au ieșit păstori sufletești ai neamului nostru, căci ei muncă bună au săvârșit și sub îngrijirea lor s'au crescut aceia, cărorora poetul deșteptării noastre cu întemeiată credință s'a putut adresa zicându-le: „Preoți cu crucea'n frunte, căci oastea e creștină și scopul e prea sfânt“.

Celor de azi, bravului și cinstitului director al seminarului „Andreian“ și bunilor lui profesori le trimitem sincerele noastre felicitări, iară însuș acelu seminar îi dorim din tot sufletul nostru să păstreze tradiția sântoasă a celor cari au fost, să devină un focal de cultură tot mai puternic al bisericii răsăritene românești. Vivat, crescat, floreat!

Vlaicu a sburat pe vânt!

— S'a rănit la frunte —

Sibiiu, 24 sept. Duminecă.

După minunata zi de joi, când aviatorul s'a ridicat pe neașteptate în văzduh, înșelând pe câmpul de exerciții toată lumea de pe ulițe, a mai urmat o zi frumoasă. Vineri, jumătate Sibiiu a fost afară, în nădejdea unui nou zbor de încercare. Firește sașii noștri, cam grei la pungă, însă dornici de spectacole gratuite, s'au întors acasă cu buzele umflate. Vlaicu n'a mai zburat, deși spunea: „mi-ar plăcea să mai văd odată lumea cum sosește în fuga mare pe câmp, tocmai când mă dau jos“.

Sâmbătă iar au dat ploile, și s'a amestecat și vântul cu ele. Ne era năcaz la toți, par'că ne-ar fi ajuns un dezastru politic. Ce-o fi din asta? Se făceau socoteli: chiar pentru scânduri 1500 cor., despăgubire pentru că le strică ploaia 600 cor., poliția, jandarmeria și pompieri, pentru duminică trecută 1200 cor., reclame, rabate, etc. 700 cor., bilete s'au vândut puține,

streinii și-le-au rescumpărat iarăși... banii se duc. cheltuielile cresc. și nădejdiile scad. Mai veni-va oare miia de țărani din jur, cari au fost duminica trecută? Vor mai veni seliștenii cu trenul lor separat de deunăzi? Se răspândesc șvonuri: ofițerimea nu vine, căci locul I e prea scump și pe alt loc nu se cuvine; un sas dela magistrat ar fi zis: „vrea să zboare cu orice preț? — las' c-o să-i facem noi vânt de pe la noi, cât de curând!“

Zile de încleștare sufletească, de planuri, de nădejdi și de desiluzii.

Și duminică dimineața iarăși se porni o ploaie mărunță și deasă, ca și cum o lună întreagă n'ar mai avea de gând să înceteze.

În presară, tinerimea „oțelită“, schimbată în „comitet aeronautic“ (ca bucătarul-vizitiiu al lui Harpogon) s'adună la Brote pentru sfat. E de față și d. inginer Negruțiu, impresariul cel mai harnic, venit din Blaj. Tonul serii e pesimist, și numai de toți simpatizatul Haralamb Călămăr mai izbutește să presare nițică veselie în dispoziții. Se impart rolurile pe a doua zi, și în adevăr desinteresarea și energia cu care își împlinise tinerimea aceste roluri a făcut cu totul de prisos prezența celor 400 de jandarmi comandați de însuș generalul lor.

Cătră ameazi norii s'au răzbunat însă vântul se întetea cu tot mai mare înverșunare. Și lumea ce vrea să vadă și să se minuneze, nu sta de vorbă cu vântul.

De pe la orele 2 d. p. toirile de oameni au împrejmuit toată partea netaxabilă a câmpului de exerciții.

Încetul cu încetul se înmulțește și lumea de pe staluri, mai ales de pe locurile III și IV, și cea mai mare parte țărani de ai noștri de prin satele vecine. Plebea sibiană se vâra pe unde numai poate. Vor fi fost cu totul vre-o 20000 de oameni: 5000 plătitori, și 15000 neplătitori.

De la liceul de băiați, cel de stat, aproape toți băiații sunt afară, conduși de profesorii lor. Călugărițele asemenea și-au adus elevele. Numai liceul nemțesc nu se vede nicăiri, iar școala de cadeți este comandată afară pe câmpul liber...

Momentele de consternație sporesc.

Până la 5, vremea trece cu povești. În rândurile întâi, în loc de ofițerimea înaltă și de notabilitățile săsești — cari pe semne țin să asculte de somația clubului aeronautic maghiar, și cred că-i incompatibil cu patriotismul să sprijinești pe un Vlaicu ca și... pe un Cermak — se grupează figurile marcante ale vieții noastre românești. În o ceată, din care zărești numai decât pe directorul Roșca, și pe dl Coriolan Pop din Oradea, deputatul Șerban povestește sfârșitul afacerii cu jupânul Thierfel. Eri s'a adus sentință, și dl deputat a fost judecat să plătească durerea jupânului cu 150 cor. iar cheltuielile de farmacie cu 30 cor.

În altă ceată, unde asaltează ceata tinerii generații de poeți, Esca, Stoica, și dl Dr. Tripon — dsoara Goga spune intimități despre Vlaicu.

Cât de vesel, prietinos e la dânsii acasă, și cum își face haz de stângăcia proprie în solemnitățile prin cari e silit să treacă, Mai ieri, îi rugase pe dl și dna Goga să-l ia de copil: așa e de singur, și așa ar vrea să aibă cu cine se juca... Cineva povestește gluma, cum la București, după un zbor al lui Vlaicu, un înalt per-

sonaj se interesa deosebit de supărător de minuțios, asupra construcției aeroplanului. În sfârșit întreabă înaltul personaj: „totuș nu pot înțelege, la toate monoplanele pilotul e deasupra aripelor sau între ele; la dta de ce e subț aripi?“ — Vlaicu al nostru: „Iac'asa, eu sânt cam rău de ploaie!“

Organizatorii se ceartă necentenit cu jandarmeria și poliția. Le cer ajutor să controleze biletele și să scoată pe ceice n'au plătit. Li-se răspunde însă stereotipic: „eu nu pot; am comandă să nu mă mișc de-aci“. Ce să le faci, ei au ordin să nu păziască ordinea.

Se zvonește chiar, că au ordin să tragă cordoanele așa, ca să încapă cât de mulți delături, unde nu se plătește.

În hangar neliniște și fierbere.

Pe Vlaicu îl doare inima când vede atâta lume adunată și n'o poate mulțumi. Monteurul îi cunoaște firea, și cearcă să-l abată dela încercări riscate. Goga salvează situația cu o glumă: „ei, nu ți-am spus eu, să ne facem uniți? ai văzut la Blaj ce vreme minunată?...“

Pe la orele 5 și 20 nu mai puteai vorbi cu Vlaicu al nostru. Pe ceice vor să-l rețină îi liniștește.

„Pornesc în linie dreaptă, împotriva vântului, cătră munți, nu fac virajuri, și dincolo de mulțime, cobor pe câmp. Măcar atât!“ Sosește un automobil. Grinzile de lemn, ce răzimbau ușa hangarului, se dau înlături și cele două aripi ale porții se desfac, grave și sinistru, prevestitoare a rău.

Un murmur de emoție trece prin mulțime, cutremurându-o.

Steagul de pe pistă fâlfaie sălbatic. Uneori stă întins, orizontal, par'că ar fi țintuit. Trebuie să ții pălăria cu mâna, ca să nu o sufle vântul.

Vlaicu drege câte ceva la aparat, repede, pripit, șase români voinici prind, ca la Blaj, aparatul dindărăt, monteurul învârte helicea, motorul zbârnâie fioros, Vlaicu face semn cu dreapta să-i dea drumul... 30 de pași pe pământ, pe urmă se ridică brusc, dar sigur, și aparatul plutește.

Nici un strigăt de bucurie, nici-o pălărie aruncată în vânt, ca la Blaj. Toată lumea privea cu groază la ceia ce vedea și se gândea cu inima încremenită la sfârșit...

Aparatul înainta încet, deși motorul bubuia înfricoșător. Se înălțase la vre-o 80 de metri, și atunci o puternică undă de vânt îl apăsă brusc în jos, îl legănă când în dreapta când în stânga, ca pe valuri. Și un minut ți se părea că helicele se învârte atât de încet, încât le puteai distinge. Ne fulgera prin minte, că Vlaicu s'a plâns zilele trecute de benzina mizerabilă ce a găsit în Sibiiu...

O strașnică încordare a cărmei și iată, îl ridicase aparatul în înălțimi. Automobilul, cu un medic în el și cu cântărețul O. Murașan, care e și preot, o luă razna peste câmp după aeroplan. Cei șase români o tuliră pe jos.

Două-trei minute o fi dăinuit tot. Aparatul dispăru, legănându-se înfiorător, după rândul de arbori, din fața hangarului, trecând peste capetele mulțimei, apoi iarăși se ivi pe o clipă, pe urmă se perdu cu totul din vedere.

O liniște mortală se înstăpâni peste câmp. Se însera.

Abia într'un târziu, pufăitul automobi-

lului ce se întorcea tulbură liniștea. Cascheta lui Vlaicu se zărea în automobil, dar nu puteai ști, dacă-i s'a întâmplat ceva ori a aterizat teafăr. Nu-s aplauze. Parcă sfințenia momentului nu se potrivea de loc cu manifestațiile gălăgioase. Câmpul semăna cu o uriașă biserică a lui D-zeu, în care fiecare își spune, smerit și tăcut în colțul său, rugăciunea de mulțumită.

Aparatul sosește și mai târziu.

Organizatorii se împrăștie în toate părțile și anunță publicului: la coborâre, aeroplanul s'a ciocnit aspru de pământ, și Vlaicu s'a lovit cu capul în rezervoar; nu va mai zbura, e rănit!

Cununa de lauri de argint, ce i-a oferit tinerimea română din Sibiu lui Vlaicu al nostru, îi va aduce aminte de una dintre cele mai temerare „drumuri de cuceritor“, ce s'au făcut.

Și ca prin farmec, vântul a încetat, de odată, să mai bată.

Correspondent.

Vacanța camerei. *Semioficios se anunță, că în săptămâna viitoare, dela 4—9 oct. n., camera nu va ține ședința.*

Noul ministru de războiu în oficiu. Din Viena primim știrea, că ieri M. Aufferberg, noul ministru comun de război s'a prezentat la ministerul de războiu, unde și-a primit oficiul. Aici l-a întâmpinat șefii de secție, cărora le-a adresat o vorbire călduroasă.

E interesant, că în monitorul oficial al armatei în locul unde obvine numirea de ministeriu de războiu, în loc de „Reichskriegsministerium“ se scrie numai „Kriegsministerium“ și în loc de „Reichskriegsminister“ numai „Kriegsminister“.

Ladislau Lukács la M. Sa. Din Viena ni-se anunță, că ieri seară ministrul de finanțe L. Lukács a sosit la Viena, iar astăzi la orele 1 și jum. d. a. a fost primit în audiență specială la M. Sa. Ministrul de finanțe a prezentat M. Sale bugetul pe anul 1912. După amiazi, probabil, ministrul va avea consfătuiri cu mai mulți miniștri austriaci în chestia cărnii și a altor chestii comerciale politice.

Din cameră. În ședința de astăzi a camerei opoziționali Z. Dézy și L. Holló au protestat în contra acuzei adusă ieri de primul-ministru, că opoziția abuzează de regulamentul camerei. Ambii oratori declară, că cu bucurie vor sta în fața națiunii (?), primind răspunderea, pentru aceea ce face opoziția.

Deodată primul-ministru se anunță la cuvânt și declară din nou, că, da, opoziția abuzează de regulamentul camerei și dacă și nu vatămă dispozițiile regulamentul camerei, dar vatămă esența lor, prin ce provoacă antipatia națiunii ungurești.

Partidul guvernamental a făcut ovății zgomotoase, iar când în răspunsul său dat lui Holló primul-ministru a amintit și posibilitatea unei alte explicații a regulamentul camerei, guvernamentalii aplaudau ca ieșiți din sărite.

Sărbătorirea primului-ministru a contimat și în culoare. Partidul guvernamental amintea cu multă fericire, că în sfârșit s'a făcut primul pas spre o acțiune mai aspră.

În cercurile opoziției se crede, că în curând se va face revizuirea regulamentul camerei și în curând guvernul va conduce pe alt teren lupta actuală.

Opoziția se pregătește deja pentru lupta aceasta, ceeace se dovedește și prin faptul, că astăzi seara justhiștii și kossuthiștii vor ține o conferință comună, unde vor stabili acțiunea lor în contra revizuirii regulamentul.

Convocare

Aderenții partidului național român din Timișoara și jur sunt invitați la

adunarea poporală,

care se va ține în Timișoara (Fabric, grădina Berăriei) în 8 octombrie a. c. st. n. la 3 ore p. m.

ORDINEA DE ZI:

1. Deschiderea adunării.
2. Desbaterea situațiunii politice.
3. Sufragiul universal.
4. Proiectele militare.
5. Prezentarea unui proiect de moțiune.

Emanuil Ungurian, dr. Aurel Cosma, Petru Ionașiu, Romulus Cărăbașiu, dr. Gheorghe Adam, dr. Pompil Cioban, dr. Cornel Crăciunescu, dr. Ioan Doboșan, Ioan Miculescu, Liviu Magdu, Alexandru Hodagiu, Ioan Popa, Eutimiu Iovănel, Sahin Piso, Simeon Faur, Mihai Madoi, Ioan Pepa, Ioan Nedelcu, dr. Victor Mercea, Alexandru Buibaș, Ioan Folea, Stefan Moldovan, Bojidar Moșorca, Ioan Russu, Ioan Neagoe, Nicolae Pisat, Constantin Bântiu, Nicolae Moțocan, Ioan Babescu, Iefta Dragonescu, Constantin Selea, Nicolae Crăciunescu, Gheorghe Buta, Ioan Lata, Nicolae Bențu, Petru Roată, Iosif Ramiianțu, Traila Roată, Ioan Niamțu, Pavel Roată, Petru Draganescu, Ioan Drăgănescu, Ioan Miu, Gheorghe Giuca, Petru Giuca, Trăilă Borcan, Petru Jucu, Petru Drăgănescu, Constantin Savu, Gaitin Cherlia, Ioan Miu, Trăilă Savu, Ioan Crista, Gheorghe Lupșan, Cornel Stefan, Achim Vermeșan, Iosif Vasi, Moise Cuzma, Gheorghe Petroviciu, Vasile Ilie, Augustin Ruffu, Gavrilă Stancu, Ioan Tenche, Simeon Moise, Achim Goleșie, Ioan Iovanescu, Ion Stancu, Gavril Barbura, Gheorghe Crista, Petru Peța, Ifton Biriescu, Petru Barbulescu, Vichentie Demenescu, Petru Curtu, Gavril Chitan, Pavel Chrestescu, Nicolae Vocan, Virgil Amandia, Constantin Popovici, Romul Maleta, Ioan Stoia, Gheorghe Gheorghevi, Petru Martin, Constantin Martin, Pavel Martin, Ioan Suici, Iosif Bucovan, Ioan Gheorghevi, Nicolae Dragoescu, Constantin Borchescu, Dimitrie Mustafi, Lazar Vidac, Lazar Petru, Simeon Brancu, Achim Goleșie, Nicolae Martinovici, Iosif Bujorean, Moise Manea, Dimitrie Milivoi, Iancu Crista, Danil Dumitru, Ion Gruban, Dimitrie Gherghina, Nicolae Gurban, Nicolae Neșcu, Ioan Neșcu, Moise Neșcu, Andrei Neșcu, Nicolae Manea, Petru Barbulescu, Dionisie Sorian, Ioan Oprea, Nicolae Dorobant, Nicolae Belintian, Ion Marcu, Ioan Coteti, Toma Flueraș, Teodor Novac, Dimitrie Buibaș, Ioan Surdu, Ilie Barbu, Dimitrie Surdu, Damaschin Cucuic, Eutim Giurgescu, Ion Ignea, Ioan Novac, Petru Gherghina, Ioan Raicu, Toma Blagoe, Petru Avramescu, Petru Ignea, Iosif Morăică, Ioan Goantă, Iosif Roșu, Alexandru Țăran, Ioan Ignea, Ion Adamescu, Pavel Țăran, Timotei Radi, Stefan Murgu, Ilie Moise, Trandafir Gaescu, Dimitrie Leucuş, Nicolae Ilie, Nicolae Staicu, Rusalin Coșariu, Gheorghe Tomi, Gheorghe Radi, Vasile Gaescu, Alexiu Putici, Nicolae Recheșan, Nicolae Cartarescu, Dimitrie Miuteș, Dimitrie Stanică, Nicolae Iovan, Mihai Căruntu, Dimitrie Iancovici, Ioan Iancovici, Pavel Nenad, Ioan Pelici, Dimitrie Rațcu, Trăilă Miuteș, Ioan Pigli, Nicolae Cloambeș, Trăilă Beluți, Iosif Jivan, Trăilă Belu, Constantin Iacob, Nicolae Bobu, Iosif Secoșan, Iosif Cucuic, Trăilă Jugariu, Tr. Izvineanțu, Pavel Clipici, Tr. Jica, Iosif Spăriosu, I. Nicol, Ioan Buha, Iosif Belu, Trăilă Clipici, Teodor Ioaneș, Nicolae Covășințan, Toma Pele, Teodor Bogățan, Moise Breban, Nicolae Demenescu, Ioan Recheșan, Moise Barbulescu, Petru Trailescu, Ioan Arsin, Vasile Avram, Nicolae Brancu, dr. Traian Șincai, Ioan Stefanovici, Isailă Ardelean, Petru Nicola, Ilie Solomon, Vichentie Suciu, Nincu Ristin, Ilie Stefanovici, Traian Petrov, Petru Codrean, Nicolae Buda, Adam Buda, Petru Gutu, Constantin Luca, Dimitrie Bosco, Jiva Jeniu, Țfea Cuzmici, Mihai Rotari, Lică Codrean, Sava Nichici, Gheorghe Stoicu, Velcu Jichici, Trifu Petcu, Atanasie Baicu, Bosioc Miu, Trifu Dragomir, Ion Ruja, Aurel Conda, Petru Petcu, Andrei Petcu, Ion Dulăianțu, Nicolae Iorga, Ioan Buibaș, Ștefan Draguți, Vasile Avramuți, Iosif Gaița, Ioan Stoia, Iosif Gaița, Ion Vacau, Nicolae Peia, Nicolae Magiar, Moise Babescu, Gheorghe Rotariu, Nicolae Buzăescu, Vasa

Popovici, Romul Muntean, Aurel Em. Petean, Danilă Cereguț, Nicolae Secoșan, Solomon Minda, Sima Minda, Danilă Căprariu, Gheorghe Gostilă, Vichentie Surdu, Mihai Dragoi, Andreiu Pascu, Nicolae Lugoian, Danilă Cereguț, Solomon Nedelcu, Nicolae Dragoi, Grigorie Murariu, Iovan Surescu, Iovan Pascu, Ioan Blidariu, Iancu Cătlea, Iosif Nedelcu, Simeon Cereguț, Milan Seiman, Nicolae Covaci, Solomon Beșlei, Ioan Lenger, Aurel Regia, Ilie Gocia, Nicolae Petroi, Nicolae Cioară, Ioan Surescu, Sofron Laiu, Iosif Țernia, Gheorghe Căprariu, Danilă Nedelcu, Iuliu Seiman, Vasile Colgia, Iosif Bojini, Ioan Ionescu, Vasile Ciuta, Martin Negria, Sima Ciublea, Simeon Geran, Gheorghe Grecu, Ștefan Botoca, Eța Dina, Ion Iacobescu, Danilă Loichița, Ilie Loichița, Ioan Groza, Danilă Ruja, Efta Marcheș, Danilă Radu, Iosif Balan, dr. Ioan Damian, Vasile Jivan, Iuliu Luczay, Cornel Gherga, Constantin Doboșan, Corneliu Popescu, Gheorghe Mioc, Zaharia Berariu, Dionisie Jivan, Gheorghe Cercega, Iosif Palici, Vasile Pop, Aurelie Mioc, Patrichie Birău, Moise Ramneanțu, Vasile Terebenț, Aureliu Dan, Alexandru Craciunescu, Constantin Roșu, Gheorghe Tocitu, Ilie Bugariu, Moise Babescu, Mihai Gutu, Ioan Lipovan, Nicolae Micluța, Paul Ludaș, Ștefan Crețu, Ion Pușcaș, Miron Moldovenescu, Tanasie Iorga, Nicolae Vulpe, Constantin Danciu, dr. Iuliu Coste, dr. Gheorghe David, Gheorghe Treta, Constantin Diminescu, Nicolae Uzon, Aurel Sfetea, Francisc Buzariu, Augustin Ghilezan, Aureliu Dragan, Nicolae Chicomban, Tima Albu, Ioan Buliga, Valeriu Balan, Ilie Gerban, Ioan Gheța, Moise Alexiu, Ioan Barbosu, Simeon Paulescu, Ioan Stanciu, Gheorghe Alexiu.

Ambițiunile Italiei. Era în adevăr de mirare ca dintre cele două mari grupuri de puteri, tripla alianță și tripla înțelegere, cari formează concertul european — eufemismul e foarte drăgălaș, mai cu seamă în aceste momente de veșnică alarmă — numai Italia să păstreze o espectativă înțeleaptă resemnată.

Fiecare putere din aceste grupuri își are sau și-a ales partea ei. Inceputul l-a făcut Austria, anexându-și Bosnia și Herțegovina; Germania e pe cale să-și asigure o colonie importantă în Congo francez. Englitera își întărește autoritatea în Egipt: Franța, în schimbul concesiunilor pe cari le face Germaniei, obține dreptul de a avea stăpânire deplină în Maroc; Rusia înconjoară peninsula balcanică într'o rețea de intrigi, până ce va veni momentul oportun, pe care îl pândeste, ca să-și asigure preponderența în Orient.

Nu numai Italia n'are nimic, par'că n'ar fi și ea o putere suverană în Europa, par'că n'ar avea aceleași poftă ca și aliatele sau adversarele sale.

E, deci, timpul ca la rândul ei să formuleze revendicări și să imite pilda Germaniei, care a început cu forța pentru a ajunge la pace.

Italia se gândește să ocupe Tripolitania, singurul teritoriu pe care îl mai posedă Turcia în Africa. E și singurul obiectiv asupra căruia își poate îndrepta râvna, pe de-o parte fiindcă Africa a devenit un centru de expansiune europeană, pe de alta fiindcă harta africană e astfel împărțită între puteri că nu mai sunt alte posesiuni disponibile.

Când e chestia, însă, de a examina drepturile istorice ale Italiei asupra acestui teritoriu, e în adevăr nefolositor și de prisos. Există mai multe acorduri franco-engleze, în cel din 1899, prin cari se specifică cum că Italia, ca una ce e foarte aproape de Tripolitania, poate avea o influență mai mare în acest hinterland decât celelalte puteri.

Sunt termeni vagi, cari nu dau Italiei nici un drept special, dar cari, totuși, deschid o porțiță pentru eventuale revendicări.

Aceasta e forma mai tuturor tratatelor diplomatice, când e vorba de un teritoriu străin, care într'o zi să devie posesiunea unei puteri oarecari. E posibil că Englitera și Franța să se fi gândit că Tripolitania ar putea deveni într'o zi bună meală, pentru a desface Italia de tripla alianță și să i-ar putea-o ceda în acest caz; de aceea au lăsat o supapă, care ar acuza pretențiunile pe cari le-ar ridica Italia le momentul oportun.

În tot cazul, regalul italian nu-și poate susține revendicările actuale pe nici o bază istorică. El repetă gestul Germaniei: spune că are de apărut interesele naționalilor săi din Tripolis, cari în aceste momente de turburări, sunt amenințate.

Cine să-i obiecteze că exagerează cu buna știință? Desigur, nu alianțele ei. Austria și Germania: cât despre Franța, chestia Marocului o silește să tacă, iar Englitera e pusă într-o situație delicată, căci a luat apărarea intereselor Franței.

În Tripolis, reședința Tripolitaniei, n'au însă interese speciale decât Franța, Englitera și Italia. Comerțul tot e pe mâna lor și la ele duc toate debușeurile economice. Orașul e întărit cu forturi engleze, franceze, spaniole și olandeze, dar numai cele două dintâu contează.

Prin urmare, numai Englitera și Franța s'ar putea opune în mod serios intențiilor cuceritoare ale Italiei, dar ele nu vor face nici o mișcare legată cum sunt de propriile lor fapte, așa că Italia se vede liberă să-și realizeze scopul.

Pe când, însă guvernul italian afirmă că ia măsuri militare numai pentru a evita ca interesele supușilor săi să nu fie compromise, ziarele italiene vorbesc deadreptul de ocuparea Tripolisului, care trebuie neapărat să se facă și cât de curând.

Motivul care trebuie invocat pentru intervenția italiană e găsit. Ultimele evenimente franco-germane au fost o violare a echilibrului mediteranean, pentru a cărui soliditate au dreptul să contribuie toate puterile interesate în Mediterana.

Deci, Italia, cum spune „Corriere d'Italia“, nu va avea decât să proclame dreptul de-a interveni în favoarea restabilirii acestui echilibru. Mijlocul de-a produce această restabilire e numai ocuparea militară a Tripolitaniei.

Cât privește pe Turcia, care e stăpână pe Tripolitania, ziarele italiene socot că ea trebuie să se resemneze și să accepte fără protestări noua stare de lucruri. E drept că tratatele îi recunosc suveranitatea deplină asupra acestui hinterland, dar aceste tratate s'au învechit. Turcia trebuie să-și îndrepte ambițiunile numai spre Asia și dacă are, în această direcție, de ridicat pretențiuni, să le formuleze.

Presa italiană colonială mai adaogă ceva. Ea vorbește despre existența unui tratat secret, cari i-ar fi dând drepturi stabilite asupra Tripolitaniei. Acest tratat ar fi interzicând Franței și Engliterii orice amestec în acțiunea italiană față de teritoriul tripolitanian.

Firește, Turcia e foarte indignată și e decisă să-și apere avutul, care e pe cale să i se răpească, cu orice preț.

O expediție militară a Italiei în Tripolitania ar fi, după dinsa, un adevărat act de brigandaj.

În definitiv, cum poate pretinde Italia că are de apărut interesele naționalilor ei, când numărul acestora e aproape neînsemnat? Tripolisul are vre-o 45.000 de locuitori, dintre cari numai 3000 sunt creștini; în acest număr intră englezi, francezi, italieni, greci și alții. Restul îl formează populația musulmană.

Această populație e împotriva oricărei ocupații streine, după cum e protivnică toată populația Tripolisului, care trece de 800.000 de locuitori, toți musulmani, afară de cei 3000 de creștini.

Prin urmare Italia e în afară de orice drept, spune presa turcească, pentru a năzui ocuparea teritoriului. Dela 1835, Tripolitania e definitiv câștigată pentru Turcia. Ea a cucerit-o cu dreptul sângelui și nu vrea să facă dintr'ansa un fel de chestie marocană.

Turcia va provoca războiu dar nu va ceda hinderlandul.

Chestia marocană. Într'un discurs pronunțat la inaugurarea palatului poștelor dela Alencon, în Franța, primul ministru Caillaux a declarat că Franța se silește să lămurească situațiunea din Maroc și să o reguleze așa ca să aibă libertate de acțiune în regiunea care atinge părțile esențiale ale imperiului său african. Franța discută cu un spirit larg de împăciuire și de înțelegere a intereselor adverse și cu o grijă profundă de propriile sale interese. Caillaux nu se îndoiește că două națiuni mari civilizatoare, cari voesc amândouă pacea și cari au o egală trebuință de a o asigura, nu vor ajunge la un acord durabil care să nu lase în urmă-i nici un resentiment. (Aplauze prelungite, aclamațiuni).

Ziarul „Tribuna“ din Roma află din sursă specială din Berlin că s'a ajuns la un acord asupra punctelor de temelie ale chestiunii marocane și că aceasta poate fi de aci încântată ca deslegată în principiu. În câteva zile se vor cunoaște amănunțele acordului.

Din Paris vine știrea, că consiliul de miniștri a aprobat textul nouilor instrucțiuni ce urmează a se da lui Cambon.

Mai multe puncte din înțelegerea franco-germană vor avea nevoie de aprobarea celorlalte puteri semnatare ale actului dela Algeiras.

CORESPONDENȚE

DIN AUSTRIA

SCRISORI DIN VIENA

Vremi agitate. — Schimbarea în ministerul de războiu.

Viena, 26 septembrie.

Valurile agitației dela 17 septembrie s'au mai liniștit, deși nervozitatea publicului e și azi încă tot mare în urma diferitelor știri ce circulă în Viena.

Excesele, cari au luat dimensiunile unei revolte formale nu s'au mai repetat și în acele districte ale Vienei, unde autoritățile au luat măsuri excepționale încă la timp, locuitorii s'au întors cu toții la ocuparea lor obicinuită.

Nu încapă nici o îndoială, că la mulcomirea spiritelor a contribuit în mare măsură și pășirea energică a autorităților și a trupelor, care a cerut și unele jertfe de om, dar mai ales împrejurarea, că faptele comise în această zi se califică foarte grav și se pedepsesc cu temniță până la 2 ani.

Măsurile energice au îngrozit mai ales pe aceia, cari îndatinău să participe la demonstrații fără a avea vr'un interes.

Am comite însă o mare greșală, dacă am afirma, că populația s'a liniștit cu desăvârșire. Liniștea de acum seamănă cu liniștea dinaintea furtunei.

Căci cauzele mișcării din 17 septembrie există și acum, greutatea scumpirii alimentelor apasă nu numai asupra locuitorilor din Viena, ci și asupra unei mari părți a agricultorilor.

Totul este în fierbere și lipsește numai momentul oportun ca să izbucnească din nou. Aproape fiecare săptămână aduce scumpirea de noi alimente, încât nemulțumirea și amărăciunea maselor crește pe zi ce merge fără să se fi făcut-ceva până acum întru descărcarea atmosferei plină de material exploziv.

Mișcarea contra scumpetei devine și mai primejdioasă prin faptul, că impiegații căilor ferate pretind ridicarea plății amenințând cu grevă generală și probabil în curând li-se vor asocia și funcționarii dela poștă.

Se vestește, că în prima octombrie se va decide asupra măsurilor ce se vor lua. Cele mai sinistre știri circulă cu privire la evenimentele ce se vor desfășura la începutul lunii viitoare. Fapt este, că guvernul a luat o mulțime de măsuri pentru prevenirea stagnării comunicației.

Ministrul Hazai, care a petrecut dăunăzi în Viena, s'a arătat aplicat a pune la dispoziția guvernului austriac o parte a trupelor dislocate în Ungaria, tot astfel s'au luat toate măsurile ca să fie înrolați toți rezerviștii regimentului de tren și telegraf.

Faptele acestea nu sunt nici pe departe de natură a ușura situația baronului Gausch.

Revolta contra scumpetei și gloanțele cari au înăbușit-o nu sunt la tot cazul auspicii prea norocoase pentru sesiunea parlamentară de toamnă, care se va începe la 5 octombrie.

Schimbarea din ministerul de războiu preocupă și acum mult presa austriacă. E și lucru de înțeles, dacă considerăm împrejurările între cari s'a întâmplat retragerea lui Schönaich și înlocuirea lui prin Auffenberg. Înainte de toate e de remarcat, că nu s'a împlinit prorocia acelor prieteni ai lui, cari ziceau, că după demisia Schönaich va rămânea tot în serviciul armatei. Schönaich a fost trimis însă la pensie. Al doilea, autograful prin care a dimis, a fost ținut într'un ton atât de rece, cum nu s'a mai obișnuit la astfel de prilejuri. Din acest ton se poate vedea, că Majestatea Sa n'a fost prea încântat de modul în care și-a câștigat Schönaich simpatia maghiarilor. Cele două autografe au fost însă mult discutate și din alt motiv. Se știe, că Schönaich a fost numit ministru comun de războiu, iar lui Auffenberg i-s'a dat titlul numai de ministru de războiu.

Mult au fost comentate și declarațiile noului ministru către redactorii unor ziare din Budapesta făcute îndată după numirea sa. A făcut în Austria o penibilă impresie acest prim debut al noului ministru și toată lumea e indignată, că miștrii de războiu se trudesec atât de mult întru câștigarea simpatiiilor maghiarilor. Se zice, că acest procedeu se face cu intenția, ca să se dovedească, că Austria nu umbrește nici o dușmănie față de Ungaria. Adevărul este însă, că Austria n'a fost nicicând dușmană Ungariei și antipatia locuitorilor ei, care se poate observa de multeori, este a se atribui împrejurării, că maghiarii prin ținuta lor au dat dovadă despre intențiile lor de separatism și au dus totdeauna o politică de apăsare față de naționalități.

În declarațiile sale noul ministru a spus și unele adevăruri crude la adresa maghiarilor, dându-le să înțeleagă, că tendințele de dărăbuire ale armatei au venit dela maghiari și că interese superioare impun susținerea și pe mai departe a limbii germane ca limbă de comandă, ceea ce însă nu va să zică germanizarea armatei. În Budapesta nu vor să știe însă de așa ceva și nu de mult s'a putut vedea, că toate partidele din parlamentul maghiar tind la ruperea în două a armatei și numai modul, în care cred să-și ajungă acest scop îi deosebește deolaltă.

Austriacul

DIN ROMANIA

SCRISORI DIN BUCUREȘTI

Reforme guvernului. — Cumpărarea moșțiilor de mână moartă pentru țărani. — Noua stațiune a Teatrului Național. — În amintirea unor eroi.

Orice reformă cu caracter economic, care urmărește întărirea clasei țărănești ori a păturei muncitoare orășenești, e cea mai indicată să facă nume bun unui guvern în România. Căci dela rezolvarea chestiei țărănești, cu ramurile ei economică și culturală, atarnă înflorirea României...

Se face, însă, o greșală, când, dela o singură reformă se cere grabnica rezolvare a unei chestii așa de însemnate și când, dela legi cari domnesc de doi-trei ani, se cer rezultate hotărâtoare ori definitive.

Înaintarea țărâniei în România se face pe două căi paralele. — și, oricât de însemnate reforme economice ar da parlamentele pentru țărânie, ea va înainta pe măsura culturii de care va fi împărțită. Și iarăș, oricâtă lumină te vei sili să dai unui popor, rezultatele vor fi cu atât mai slabe cu cât va fi mai desăvârșită robia economică în care zace.

Pentru țărânie s'a făcut îndotdeauna, uncori mai mult, alteori mai puțin, iar uneori chiar numai de ochii lumii. S'au încercat însă multe lucruri bune după 1907; se văd rezultate și suntem datorii încă să mai așteptăm.

Ziarele guvernamentale anunță acum că aproape toate reformele promise de guvernul actual, la venirea lui la putere, sunt pregătite și că proiectele lor vor putea fi prezentate parlamentului imediat după discuția mesagiului.

Printre cele dintâi, se anunță proiectul care urmărește cumpărarea, de către stat, a tuturor bunurilor rurale de mână moartă și vânzarea lor la țărani.

Bunurile de mână moartă, adică proprietățile de pământ stăpânite de societăți și așezăminte, sunt destul de întinse în România.

Trebuie să recunoaștem că acesta este primul pas hotărât de a face, prin lege, socoteli mării proprietăți. După acesta, fără îndoială, vor urma alții, dând pământ multimilor cari îl muncesc și în schimb, bani celor apăsați de grija lui și celor ce îl părăsesc.

Bunuri de mână moartă are Casa Bisericii: pământul cu care au fost înzestrate bisericile și mănăstirile prin legea dela 1864. Bunuri de mână moartă, foarte întinse, au Eforia spitalelor civile și biserica sf. Spiridon din Iași; are Academia Română, au până și atâtea societăți de asigurare evreiești, stăpânind împotriva literei din constituție, imobile rurale.

Casei rurale i se oferă moșii mai multe decât poate să cumpere. Va fi simțitor ajutată în opera ei prin legea care se pregătește acum.

Când se vor citi rândurile acestea, Teatrul Național își va fi deschis ușile din nou, spre a primi, încă pentru 7—8 luni, publicul doritor de artă.

De obicei când se începe o nouă stagiune și mai vâros când, odată cu schimbarea regimului, vine în capul Teatrului Național un nou director, se fac programe de activitate, se planuiesc reforme, ies la iveală opere și nume noi, iar publicul și presa face pronosticuri.

Sub acest început de oblăduire a dlui I. C. Bacalbașa — înainte de deschiderea stagiunii — nu putem vorbi deocamdată decât de speranțe; de speranțe frumoase.

O caracteristică a activității Teatrului Național în iarna aceasta va fi, dupăcum se anunță, o atenție deosebită pentru lucrările originale românești.

Ele se anunță într'un număr respectabil. Să zicem: „prea respectabil“? Se poate.

Dar la alegerea acestui mare număr de piese originale a stărnit gândul de a stimula și răsplăti. Cele cu adevărat bune vor rămânea, mai multă vreme, pe afiș, iar celelalte mai puțin. Și unele și altele, însă, vor fi un îndemn la muncă pentru scriitorii noștri dramatici și prilej de preocupări și debateri folositoare pentru lumea noastră literară.

Până acum se anunță: *Irinel*, piesă de Delavrancea; *Lumini noi* de D. Zamfirescu; *Dinu Rucărcanu*, piesă în versuri de Bengescu—Dabija; *Dreptate* de Haralamb Lecca; *Caterina Varga*, dramă a d-nei Constanța Hodoș — episod din revoluția noastră din 1848; *Tot înainte*, de G. Diamondy; *Gura lumii*, de Găvănescul; două piese de C. Răuleț; *Visul lui Ali*, de Mircea Demetriad; *Cocoșul negru*, de V. Eftimiu; *Valurile dragostei*, de d-ra Maria Horia Rosetti; *Lumea de azi*, de d-na Zoe Verzea; *Fiul ei*, de dd. E. Nicolau și Al. Stamatiade; *Ori-cum*, dramă de V. Leonescu; două piese de Mihăileanu—Ștempo; *Praznicul calicilor*, de M. Sorbul; *Maica cea tânără*, de Emil Isac și altele făgăduite de dd. Miclescu, Em. Lahovary și Herz.

Deschiderea stagiunii o va face „*Rhea Sylvia*“, tragedie în 5 acte, în versuri — o veche lucrare a răposatului scriitor Nicolae Scurtescu.

Marți s'au împlinit 63 de ani dela lupta pe care au dat-o pompierii din București, cu trupele năvălitoare turcești, împinse de intriga rusească asupra Munteniei, care vrea să scape din ghiarele părintești oblăduiri dela miez-noapte.

În 1848 aceasta a fost cea mai bărbătească afirmare a demnității românilor din Principate.

Pe lângă, că n'aveau armată, Principatele mai erau și secătuite economiceste, iar politicește umilite din mai multe părți.

Rezistența demnă de admirat a acelei mâni de pompieri la 13 septembrie în Dealul Spirei, a fost o trezire a sufletului războinic românesc din cenușa vremii, și va fi trezit fără îndoială în multe suflete nădejdea unor vremuri libere și glorioase pentru o țară mai mică ori mai mare, dar fără românească.

În 1898, când s'a sărbătorit împlinirea unei jumătăți de veac dela lupta, care ne-a dat putința să ne gândim, cum am putea birui mai târziu, au fost adunați la București toți pompierii-veterani din țară.

Mai erau, pe cât mi-aduc aminte, chiar 13 la număr — și mi-a fost dat să văd pe unul dintre ei, acum vreo 6 ani, într'un sat din fundul munților prahoveni: un țăran alb la plete, lung și drept ca lumânarea...

Fapta lor a fost pomenită prin rugăciuni de pompierii de azi ai Capitalei românești.

Correspondent.

SCRISORI DIN IAȘI

Holera — Serbările jubilarie ale universității — Procesul de calomnie a d-lui Cuza

Iași, 12/25 sept. 1911.

Holera n'a cruțat nici țară noastră. Dar în urma măsurilor energice ce s'au luat, epidemia pare a fi fost localizată la Brăila și Brăilița cu un număr total de vre-o 18 cazuri.

Din momentul declarării epidemiei, privirile pline de îngrijire ale cercurilor medicale s'au în-

dreptat înspre Iași. Era temere că odată boala intrată aici, nu puține victime ar fi făcut, mai ales prin cartierele ocupate de ovreimea nevoiașă, cum sunt cartierele Târgul Cucului și Aron-Vodă. Aceasta o arată și faptul, că din creditul de 350.000 lei deschis pentru „Cheltuieli de apărare contra holerei“ 200.000 lei au fost destinați pentru Iași. Din fericire holera nu s'a întins, ba încă sunt în descreștere aici și cazurile de tifos (febră tifoidă), ce nelinișteau populațiunea. Deci serbările jubilarie universitare vor avea loc, fiind înlăturată piedeca ce părea a se ivi.

Programul serbărilor nu este încă definitiv stabilit în amănunt. Este însă sigur acum, că M. S. Regele împreună cu întreaga familie regală și princiară va lua parte la serbări.

În trăsături generale programul va fi următorul:

Luni, 26 septembrie. Intrunirea delegațiilor din țară și străinătate în aula universității.

Marti, 27 septembrie. Primirea la gară a familiei regale, Te-Deum la mitropolie. După amiazi adunare la Teatrul Național pentru primirea felicitărilor.

Mercuri, 28 septembrie. Desvălirea statuei lui M. Kogălniceanu, așezată în fața universității. Vizitarea monumentelor publice din oraș. Seara la 9 ore reprezentație de gală la teatru.

Joi, 29 septembrie. Deschiderea solemnă a cursurilor universitare; la ora 8 seara banchetul oficial la Teatrul Național.

Îndată ce va fi stabilit programul definitiv al serbărilor îl vom împărtăși și cetitorilor.

Dupăcum se vede desvălirea statuei lui Vodă-Cuza nu figurează în program, dupăcum se aștepta. Și încă chestiunea mult discutată a statuei celui întâi domnitor al principatelor unite, care pare că luase sfârșit prin hotărârea de a se așeza statua în Piața Unirei, a intrat acum într'o nouă fază.

D. A. D. Xenopol, cunoscutul istoric, în înțelegere cu artistul Romanelli hotărâse ca în planul statuei să se introducă o modificare. Anume s'a stabilit ca pedestalul statuei să mai fie înălțat cu vre-o 2 metri așa fel ca personajele — colaboratorii fostului domnitor — ce figurează în statuă să nu fie așezați chiar la pământ și pentruca întregul monument să apară și mai impunător în mijlocul pieței.

De vre-o două zile au sosit și piesele ce sunt destinate a alcătui acest pedestal și s'au depus în Piața Unirei.

Președintele comitetului de inițiativă d. Grigore Ghica-Deleni, adresează însă o scrisoare primarului orașului, în care arată că nu înțelege să se aducă nici o modificare în planul statuei și face responsabilă pe primărie de urmări.

Pentru lămurirea lucrurilor se așteaptă convocarea comitetului general, care dupăcum se știe dela intrunirea din primăvara trecută e divizat în două: în partizani ai pieței noi între care e și președintele d. Ghica și partizani ai pieței Unirei cu d. A. D. Xenopol, Cuza, Iorga.

După furtunoasele debateri dela ultima convocare, acum se aștepta la debateri și mai vijeloase, totuși se pare că va triumfa ideea d-lui Xenopol.

În orice caz va trece încă timp până ce esenii vor avea de admirat chipul celui ce a făurit „Unirea“.

Dupăcum se știe procesul de calomnie prin presă intentat de d. profesor universitar A. C. Cuza avocatului Emanuil Socor, pentru că acesta a scris o broșură, prin care susține, că opera d-lui Cuza „Despre Poporație“ ar fi pregătită după mai mulți autori străini, a fost amânat pentru seziunea sept. a curții cu jurați din Iași.

Procesul este fixat pentru ziua de 27 sept., când expertul d. C. Dobrogeanu-Gherea, numit în locul d-lui N. Xenopol care s'a demis, este chemat a depune jurământul cerut de lege și a lua în mod oficial cunoștință de lucrarea ce este chemat a face.

Se pare, că procesul nu va lua sfârșit nici de data asta. D. Cuza a cerut să so fixeze altă zi pentru petrațarea procesului, deoarece d-sa e nevoit a lua parte la serbările jubilarie. Cererea sa n'a putut fi satisfăcută, întrucât pentru zilele anterioare sau posterioare erau sorocite alte procese. Nu se știe dar dacă d-sa va lua parte la proces.

În al doilea loc se crede, că nici d. Gherea — deși până acum n'a spus nimic — nu va primi însărcinarea de expert în această afacere, știindu-se atacurile ce i-a dat d. Cuza, atât pe chestiunea naționalității, cât și a operei sale.

Se prevede o nouă amânare a procesului.

N. T.

Litere — Arte — Științe

UN CÂNTEC...

*Un cântec blând în suflet mă 'nșioră...
De ce nu taci, de ce nu taci vioară,
De ce-mi trezești aducerile aminte,
De ce mă duci aproape de morminte?*

*De ce-mi deschizi rana ce mă doare,
Să-mi văd din nou nădejdea mea cum moare?
De ce mă 'ndemni să-l chiem pe el să vie,
Sau nu știi tu, că morții nu învie!...*

Roza Covrig.

Despre umor

Ce este umorul. — Interpretări greșite. — Comieul, spiritul și umorul. — Cel mai mare umorist. — Mark Twain și umorul. — Umorul vesel și umorul tragic.

Iată un cuvânt întrebuințat foarte des în vremea din urmă și cu foarte multe înțelesuri: umorul. Pe cât se pare, în conștiința publică înțelesul acestui cuvânt, de origine englezească, introdus în vorbirea universală, nu s'a lămurit încă deplin, nu s'a precizat definitiv.

Cu toate acestea, lumea e plină de umoriști; sau, mai bine zis, ignoranța publică a umplut lumea de umoriști. Fiindcă nu toți aceia cari se intitulăză sau pe cari-i intitulăm noi umoriști sunt umoriști.

Ne-am obișnuit ca pe toți oamenii de spirit, pe toți autorii de glume bune sau rele să-i califi-

căm umoriști. Și această greșală nu se face numai în straturile largi ale publicului cititor. Nu e aproape cronică teatrală care să nu descopere umor până și în farsele cele mai burlești. Tot ce face să rădă este umor. Toți cei cari ne fac să râdem sunt umoriști.

Ce greșită concepție! Umorul, spiritul (gluma) și comicul sunt noțiuni cu totul deosebite. Mai mult aceste trei noțiuni sunt chiar de esență diferită. De unde gluma și comicul sunt niște însușiri ale spiritului, umorul este o funcțiune.

Scriitorul american Mark Twain, cel mai mare umorist al vremurilor de azi, deosebește astfel istorisirile umoristice de cele comice și spirituale:

„Povestirea umoristică este americană, povestirea comică este englezească și povestirea spirituală e franceză. Efectul povestirii umoristice atarnă de chipul cum este povestită, al celei comice atarnă de subiect.

„Povestirea umoristică se poate desfășura pe'n-delete și poate să străbată un tărâm larg, fără să ajungă la un desnodământ deosebit; pe câtă vreme povestirile comice și spirituale trebuie să fie scurte și să se sfârșească cu o vorbă de haz.

„Povestirea umoristică este înainte de orice o lucrare de artă fină și gingașă (numai un artist o poate mânui); pentru povestirea comică și picantă nu e de loc trebuință de talent deosebit. Meșteșugul de a povesti cu viu grai povești umoristice este o creațiune americană care n'a emigrat“.

Și ca să facă și mai bine deosebirea între comic, umor și spirit, Mark Twain dă următoarele deslușiri asupra chipului cum trebuie istorisite povestirile umoristice și cele comice sau spirituale:

„Povestirea umoristică trebuie istorisită serios; povestitorul se aștepte să ascundă gluma și să lase

să se creadă că nu e nimic de râs în ceea ce spune el. Povestitorul unei întâmplări comice vă povestește că are să vă istorisească cea mai hazlie întâmplare pe care a auzit-o vreodată; apoi v'o povestește cu o plăcere foarte mare și râde el cel dintâiu când ajunge la punctul culminat. Câte odată, dacă a avut succes deplin, e atât de mulțumit, atât de fericit, încât va spune încă odată partea; la nevoie chiar va lua-o d'acapu".

Dar caracteristicile date de Mark Twain nu lămurește complet înțelesul cuvântului umor. Și mai ales nu lămurește afirmația noastră că umorul, spre deosebire de comic, este mai mult, funcțiune decât o însușire a spiritului.

Larousse definește umorul astfel: „Amestec de spirit și naivitate, veselie și melancolie, de bruschetă și senzibilitate“. Deși cam telegrafică, această definiție dovedește totuși că umorul e mult mai complex decât o simplă însușire a spiritului. Și așa este. Umorul este rezultanta unui complex de însușiri. El este mai de grabă o *atitudine*, un fel de *a vedea*. Humoristul poate să te facă să râzi. Nu e dator însă. El poate să-ți stoarcă și lacrimi. Fiindcă umorul e arta de surprinde, de a stârni cu anumite mijloace, efecte contrare celor așteptate sau îndreptățite de acele mijloace. Umorul este de multeori răsunarea unor raporturi de logică în scopul de a obține efecte de surprindere cari totuși să nu fie lipsite de logică; alteori el reese din conflictul dintre dispoziția sufletească cu care povestim un lucru și caracterul acestui lucru. În totdeauna el este un contrast de stări sufletești sau între închipuire și realitate.

De aceea, umorul poate fi chiar tragic. Insuși marele umorist american Mark Twain a scris o poveste umoristică intitulată *Povestea Californianului*, care este de un dramaticism zguduitor.

Dar, dacă umorul poate fi și tragic, după explicațiile date până aci credem că s'a lămurit îndeajuns că nu orice istorisire comică e umoristică. Și ca să limpezim de tot această chestiune, să luăm un exemplu. Aproape în toate limbile există următoarea povestire:

„În timpul unei bătălii oarecare, un soldat, al cărui picior fusese retezat de o bombă, rugă pe unul din camarazii săi, care trecea pe lângă el, să-l ducă la ambulanță; în același timp îi povestește și nenorocirea ce i-s'a întâmplat. Generosul fiu al lui Marte luă în spinare pe nenorocitul rănit și plecă cu el.

Bombele și gloanțele plouau din toate părțile; un nou proiectil luă și capul rănitului, fără ca salvatorul lui să bage de seamă.

Puțin după aceea, acesta fu întâlnit de un ofițer:

— Unde te duci cu cadavrul ăsta? — îl întrebă ofițerul.

— La ambulanță, căpitan; și-a pierdut un picior.

— Un picior? Nenorocite! — strigă ofițerul mirat; vrei să zici capul, gugumanule!

Soldatul puse jos povara din spinare, o privi înmărmurit și apoi zise:

— Aveți dreptate, căpitan; așa e cum spuneți.

După un restimp adăogă: „Cu toate astea îmi spusese, că piciorul și-l-a pierdut.“

Rădeți, nu este așa? Dacă nu sunteți blazați prea tare, veți râde cu lacrimi chiar. Și după ce veți înceta de râs, o să vă întrebați: oare povestirea asta e comică sau umoristică? Și tot singuri veți răspunde: Nu poate fi umoristică, fiindcă hazul aici nu e provocat de atitudinea povestitorului față de subiectul povestit, ci de însuș comicalul faptului izolat. Prin urmare aceasta este o scurtă povestire comică.

Un foarte mic exemplu de efect umoristic îl găsim în articolul lui Mark Twain: „Cum se istorisește o povestire“. În acest articol, marele umorist american spune, că prietenul său Artémus Ward povestea odată ceva, care începea astfel:

„Am cunoscut odată un om din Noua-Zelanda, căruia îi lipsea un dinte...“ (și cuvintele astea le spunea cu căldură și pasiune). Apoi însuflețirea îi scădea, făcea o pauză și adăoga, așa ca și cum s'ar fi deșteptat dintr'un vis și ca și cum și-ar fi vorbit sieș: „Și totuș acest om putea să bată toba mai bine ca oricare altul“.

În numărul viitor vom publica, ca model de umor tragic, *Povestea Californianului*.

Bacul Bucur.

INFORMAȚIUNI

Arad, 28 septembrie 1911.

Mersul vremii

Institutul meteorologic anunță vreme schimbăcioasă, pe alocurea ploi.

Prognostic telegrafic: vreme moale, mai târziu schimbăcioasă, pe alocurea ploi.

Temperatura la amiazi a fost de 20,8 Celsius.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 klgr.)

Grâu pe octomvre	Cor.	11'66
Grâu pe aprilie 1912	„	11'97
Secară pe octomvre	„	10'01
Secară pe aprilie	„	10'41
Cucuruz pe septemvre	„	—
Cucuruz pe maiu 1912	„	8'35
Ovăș pe octomvre	„	9'27
Ovăș pe aprilie 1912	„	9'56

Tabloul lui Vereșaghin

Ziarele străine continuă să alarmeze publicul cu eventualitatea unui războiu franco-german, războiu care ar putea să transforme într-o conflagrație europeană.

În Germania se pregătește spiritul războinic, deasemenea și în Franța.

Astfel, am găsit într-o revistă ilustrată, portretul prințului moștenitor în uniformă de ofițer, stând jos, pe pământ, la marginea unui cort și lângă o piramidă de arme, mâncând dintr-o strachină, ca un simplu soldat... E un exemplu.

Mai departe, altă ilustrație, reprezentând pe princesa Maria Luiza în uniformă de colonel de *husari ca morței*, cu o căciulă enormă în cap, pe care se găsește plasat un cap de mort, format de două oase așezate unul peste altul.

Această ilustrație m'a impresionat în mod dureros.

O față frumoasă, zimbitoare, purtând pe cap, ca ornament, un cap de mort!

Lugubră ideie!

Germania ca sperietoare a organizat corpul special al husarilor „cap de mort“.

Aceste zgomote de războiu, aceste pregătiri, aceste așteptări isterice a sfârșitului tratativelor, ne pune iarăș înainte spectrul hidos al războiului, — care, desigur, nu va veni, așa de repede, după cum se așteaptă unii.

Diplomații, care jonglează cu cuvintele din notele de Cabinet; militarii care visează cuceriri, suveranii cari au halucinații războinice, ar trebui să-și amintească de tabloul celebru a lui Vereșaghin.

Marele pictor rus, care a urmărit campania războiului ruso-româno-turc, care a fost și în diverse campanii din Asia, avea oroare de războiu.

Odată, în centrul Tibetului a găsit un munte întreg de capete de morți albițe. Interesându-se, a aflat că aceste capete de morți sunt datorite victimelor faimosului Tamerlan, care a dat o bătălie în aceste locuri.

Impresionat, Vereșaghin a pictat acest morman imens de capete de morți și deasupra a scris următoarea dedicație:

„Cuceritorilor, trecuși, prezenși și viitori“.
Se vor gândi oare aceia care socotesc azi numărul oamenilor, ca vitele bune de dus la tăiere, la dedicația lui Vereșaghin?

Romicus.

Jubileul institutului teologic din Sibiu.

Azi se serbează la Sibiu jubileul centenarului dela înființarea seminarului „Andreian“ din Sibiu.

Aprecierea acestui înălțător moment în viața noastră culturală o dăm la alt loc al ziarului nostru.

Notăm numai aci că din acest prilej P. S. Sa părintele Episcop Ioan I. Papp din Arad a trimis la Sibiu următoarea telegramă:

Corpului profesoral dela Seminarul Andreian

Sibiu.

Participăm cu bucurie și Vă salutăm cu dragoste la marele praznic jubilar al centenarului seminarului Andreian. Apreciind trecutul acestui focular de cultură superioară din arhiepiscopia mitropoliei noastre, implorăm darul și binecuvântarea cerească asupra lui cu dorința ferbinte, ca el să corăspundă pentru toate timpurile ideilor și numelui marelui Andreiu, deci scopului lui măreț de a

crește apostoli luminați și destoinici spre deșteptarea neamului și spre apărarea intereselor sfintei noastre biserici.

Episcopul Ioan.

D. Vasile Goldiș, directorul ziarului nostru a trimis dlui director dr. Eusebiu Roșca următoarea telegramă de felicitare:

Dr. Roșca, director seminarial

Sibiu.

Cu prilejul zilei ce serbați trimit felicitările mele dumneavoastră, corpului didactic și institutului. Vivat, crescat, floreat.

Goldiș.

Banca română de asigurare. În ziua de 24 septembrie și-a ținut consiliul de administrație al „Fortunei“ — banca noastră de asigurare — întâia adunare.

Au luat parte aproape toți membri. S'a făcut alegerea de prezident — în persoana d-lui I. Lăpădat, cel care mai mult și mai cu pricepere s'a trudit pentru înființarea băncii. S'au mai ales doi funcționari, iar încredințat comitetului executiv. Desigur se va găsi un medic independent, cu practică veche, cu o garanță morală mai presus de orice îndoială, și neîncărcat cu alte ocupații.

A făcut deosebit de bună impresie încurajarea și sprijinul ce au făgăduit băncii toate consistoarele noastre și alte foruri influente.

Cu 1 ianuarie 1912 banca își va începe activitatea. Lucrările de pregătire sunt gata.

În adunarea de azi s'au studiat și fixat tarifele diferitelor ramuri de operație.

Primarticolul nostru „Auffenberg“ a fost reprodus în întregime de ziarele „Viitorul“ și „Seara“ din București. Deasemenea s'a scris despre el în ziarele „Minerva“, „Voința-Națională“ și „Adevărul“.

Un student, înscris în clasa VIII-a gim., dar silit să-și întrerupă studiile, ar dori să intre la vre-o redacție a vre-unui ziar român ori eventual și copist în vre-o cancelarie. Adresa se poate afla la redacția „Românul“.

Congresul păcii. Se știe, că congresul păcii, convocat la Roma pe ziua de 1 octomvrie n. a fost amânat. Acuma se anunță din Bern, că conferința delegaților congresului internațional al păcii a hotărât ținerea congresului la Roma în zilele de 21—27 martie 1912.

O nouă fundațiune a lui Carnegie. Agenția Stefani primește știrea din Roma, că miliardarul Carnegie a oferit regelui Victor Emanuel 250 mii de dolari pentru înființarea unei fundațiuni în Italia, cu scopul de a se remunera faptele vitejești săvârșite în viața cetățenească. Regele prin decretul său dela 25 septembrie stabilește fundațiunea aceasta și comitetul executiv al acestei fundațiuni.

Viceconsul furat. Din Constantinopol vine știrea, că viceconsulul grecesc Kirkilise, mergând la vânătoare în 22 septembrie a fost furat de o ceată de briganți. Hoții l-au lăsat liber abia alaltăieri, în schimbul unei sume de răscumpărare considerabilă.

Sfințire de biserică. Comitetul parohial din Săcel, protopopiatul Săliștei, invită la sfințirea bisericii celei nouă, care se va săvârși prin I. P. S. domn arhiepiscop și mitropolit Ioan Mețianu, *duminecă, la 18 septembrie st. v. 1911.* După sfințire, la orele 2 p. m. va avea loc banchet, cuverta 4 coroane, iar seara la 7 ore se va organiza concert cu concursul unui cor din semin. Andreian din Sibiu și a corului din Săcel. După concert urmează petrecere cu joc.

Programul concertului: A. Popovici: „Doinitorii români“, cor de bărbați, cântat de corul din

seminar. I. Vidu: „Răsunetul Ardealului“, cor mixt, cântat de corul din Săcel. G. Dima: „Hra ploaia“, cor de bărbați, cântat de corul din seminar. O. Goga: „De demult“, declamațiune. I. Vidu: „Vino lele“, T. Popovici: „Cucule peană galbănă“, „Toarce lele“, coruri de bărbați, cântate de corul din seminar. I. Vidu: „Răsunet dela Crișana“, D. G. Chiriac: „Morarul“, I. Vidu: „Logojana“, coruri mixte, cântate de corul din Săcel. T. Popovici: „Dorul înstrăinatului“, cor de bărbați, cântat de corul din seminar.

Serată literară-muzicală în Năsăud. Societatea de lectură a elevilor dela gimnaziul sup. fund. din Năsăud invită la serata literară-muzicală urmată de joc, care o va aranja în Năsăud în sala de gimnastică a gimnaziului marți, în 3 octombrie st. n. 1911 cu prilejul aniversării deschiderii gimnaziului și al onomasticeii Maj. Sale. Inceputul la 7 ore seara. Venitul este menit fondului „Mesei studenților“ dela gimnaziu.

Neerolog. Direcțiunea institutului de credit și economii „Timișiana“ din Timișoara pătrunsă adâncă durere, aduce la cunoștință, că valorosul ei președinte Ioan Theodorovits, major c. r. în retragere, etc. etc. a încetat din viață marți, în 26 septembrie 1911 st. n. în etate de 82 ani.

Odihnească în pace.

Italia în Tripolis. Știrile ultime asupra conflictului între Italia și Turcia pe tema ocupării Tripolisului sunt de tot neliniștitoare. Izbucnirea unui războiu pare inevitabilă. În Viena și Berlin îndeosebi sunt foarte agitate spiritele fiind ambele interesate pe baza alianței. În Viena s'au adunat la sfat toți reprezentanții puterilor europene. Toți au constatat, că puterile europene n'au putut interveni până acum din motivul, că nici Italia nici Turcia n'au avizat în mod oficial nici o putere din Europa despre conflict.

În cercurile diplomatice din Viena se crede însă că războiul va fi totuși evitat, deoarece acum abia au luat cunoștință despre conflict cercurile diplomatice și până ce acestea nu vor eșua, războiul nu va izbucni.

Puterile n'au făcut încă nici un pas până acum întru aplanarea pe cale pacifică a conflictului, dar cu atât mai mult vor urma de aici înainte, când primejdia este iminentă.

Baronul Marschall, reprezentantul monarhiei noastre la Constantinopol a dat sfatul guvernului otoman să nu ia nici o astfel de măsură, care ar putea fi calificată de provocatoare, până ce nu se va limpezi situația pe cale diplomatică. Se crede, că Poarta va primi acest sfat.

Diplomația engleză joacă și în această afacere un rol cu totul șiret. Nimeni nu știe, că ce vederi are, dar după unele semne pare a aproba tinuta Italiei. Pasul Angliei îngreuiază foarte mult lucrarea marilor puteri.

Ca primă jertfă a conflictului se semnaleză caderea marelui vizir Haki, despre care se susține că nu poartă nici un interes față de întreaga afacere.

În seara când au sosit o mulțime de telegrame despre izbucnirea inevitabilă a războiului, la dânsul în casă era mare petrecere și numai în ziua următoare a desfăcut telegramele și a raportat sultanului asupra situației.

Sultanul a primit deci raport cu 24 ore mai târziu. Poporul, care a auzit de aceasta s'a infuriat foarte împotriva lui și pretinde înlăturarea lui cu atât mai vârtos, că soția e de origine austriacă.

Din Roma se vestește, că guvernul italian a adresat Porții otomane un ultimatum, că ocupă Tripolisul. În ultimatum cere intervenția guvernului turcesc, ca autoritățile grecești să nu facă greutăți. Dacă autoritățile se vor opune, Italia va efectua ocuparea cu orice mijloace. Italia a dat termen de 24 ore.

Austro-Ungaria va ocupa în acest caz sandjaciul Novibazar.

Spionajul rusesc în România. „Adevărul“ primește dela corespondentul său din Galați următoarele:

În legătură cu acțiunea de spionaj a vaselor rusești în apele noastre, sunt informat, că zilele trecute a sosit la Brăila vasul „Lidicon Gaidamar“ din serviciul porturilor rusești.

Vaporul a stat înainte 4 zile în fața Sulinei iar o zi în fața insulei Șerpilor unde a făcut sondajii neîntrerupte.

La intrarea în portul Sulinei, comandantul

vasului întrebat de autorizație, a prezentat ca atare o scrisoare a prefectului din Constanța.

Aflu din cercuri perfect autorizate, că de două zile evoluiază în fața portului Mangalia o escadră rusă, care face sondajii și cercetări.

În cercurile militare din localitate, faptele acestea fac mare senzație.

Ele sunt puse în relație cu acțiunea de spionaj oficial recunoscută a vasului rus de războiu „Donetz“, plecat de curând din portul nostru și ele întăresc ideea tuturor cercurilor militare, că din partea Rusiei s'a început o sistematică acțiune de spionaj, a țărmerilor noastre.

Furtul dela consulul sârb Cristiel. Bijuteriile furate dela consulul general sârb la Budapesta, Cristici, au fost găsite ascunse în vila sa din Belgrad.

S'a deschis o anchetă.

Manifestații contra scumpirei trailului. Duminecă a avut loc în Brün o mare manifestație în contra scumpirei trailului. Au participat social-democrații cehi și germani.

Manifestația a fost însă întreruptă de o ploaie torențială.

Social-democrații din Cracovia au hotărât să facă demonstrații în contra scumpirei trailului, în toate orașele Galiciei.

Poliția interzicând aceste demonstrațiuni, social-democrații declară prin ziarul „Naprod“, că le vor face totuși la 1 octombrie, cu toată opunerea poliției.

La fondul Episcopului Nicolae Popea pentru masa învățăcelilor meseriași, al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, au mai dăruit: veselii oaspeți dela nunta tinerilor Ioan Roman, pantofar (Sibiiu) cu juța Ana Panța (Gusterița) anume la sfatul proprietarului Iacob Moldovan, coroane 5'16 Octavian Veștemean, sodal mașinist tipograf, 20 bani, Ghenadie Bogoevici, protosincol (Budapesta), 1 cor. Ioan Sandi privat întru vecinica odihnă a fiului său Aurel Sandi, fost culeg. tip., decedat în Mosburg (Bavaria) și a ficei sale Elenuța răpos. în Sibiiu, 2 cor. În lădița învățăcelilor s'a găsit cor. 1'63 La legatul T. L. Albini al acestui fond, pentru ajutorarea copiilor din Cut aplicați la meserii, au dăruit, Victor Roman, inspectorul „Casei rurale“ (București) soția sa Maria și copiii lor: Visarion, Radu și Veturia, cor. 20 Gavriil Precup, prof. (Blaj), Ioan B. Comșa comerc. (Târgu-Jiu), câte 1 cor. Dr. Vasile Suciu, canonic (Blaj) și v. prez. al Asociației, 2 cor. Alexandru Simonescu, funcț. comitatuz și Victor Oniț, comerc., câte 40 bani și Vic. Tordășianu, prezid., 10 bani. Starea legatului cor. 129'90.

Pacificarea Yemenului. Pacificarea Yemenului pare asigurată, ajungându-se la un acord între înaltul comandat Izzet pașa și imanul Jahia, care se va bucura de o deplină libertate în regiunea Saade. Acordul este încheiat pe patru ani. Înaltul comandant își va îndrepta acum aparițiunile în contra lui Said Idriss în Assir, unde vor fi trimise opt batalioane din Yemen.

O lucrare postumă a pedagogului P. Șpan. — În volumul festiv al seminarului pedagogic al universității din Iena, publicat spre sărbătorirea celebrului pedagog și conducător al seminarului, prof. dr. W. Rhein, cu prilejul jubileului său de 25 ani de profesorat, de către actualii și foștii săi elevi, găsim și o lucrare a fostului profesor de pedagogie la seminarul mitropoliei din Sibiiu, dr. Petru Șpan, încetat din viață în primăvara trecută. Răposatul a fost elev al profesorului jubilar și primul doctor în pedagogie ieșit din seminarul său. Lucrarea poartă titlul: *Eine rumänische Fibel auf Grund der Herbart-Zillerschen Ideen* (Un abecedar românesc bazat pe ideile lui Herbart-Ziller). Întrânsa Șpan arată principiile cari l-au condus la compunerea „Noului Abecedar“, publicat de dânsul, și face un rezumat al cuprinsului și metodei acestuia. Scopul său principal a fost să dea copiilor, în primul an de școală, un mijloc de a învăța cititul nu mecanicește, ci cugetând, astfel ca, dela începutul ei, instrucția să fie educativă.

(„Căminul nostru“).

Ravagiile holerei în Macedonia. În ultimele 24 ore s'au constatat 7 noi cazuri de holeră dintre cari nouă mortale.

Comuna bulgărească Ostrowo, unde până alaltăieri au fost 152 morți de holeră, a cerut exarhatului să trimească medici.

La Monastir au fost trei cazuri, la Uskub patru, la Novibazar un deces.

Revolta unor muncitori. În strada Angol din Budapesta, s'a întâmplat sâmbătă seara o revoltă muncitorească.

Peste 200 de lucrători au atacat clădirea în construcție la care erau ocupați și au început să desfacă schelele. Ei au declarat poliștilor sosiți la fața locului că de două săptămâni nu li s'a mai plătit salariul și că sunt amânați de pe o zi pe alta.

În cele din urmă lucrătorii au putut fi liniștiți, promițându-li-se că chestia va fi aranjată.

Împăratul Wilhelm și comercianții germani. Iohann Wttt din Berlin care joacă un rol important în comerțul Germaniei își serbează acum la Hamburg nunta de aur.

Cu acest prilej împăratul i-a trimis fotografia sa cu o caldă telegramă de felicitare.

Faptul e considerat ca o distincție specială pe care o face împăratul poporului german muncitor.

Mașina de sămănat. Subscrisul comitet central pune la dispoziția economilor noștri din comunele, în cari folosirea mașinei de sămănat nu este cunoscută, mașina *Drill de Losoncz* cu 17 rânduri, cu care se poate sămăna grâu, săcară, trifoiu, napi etc. și poate fi trasă de 2 vite.

Cererile pentru folosire se adresează comitetului și vor fi considerate în ordinea, în care au intrat.

La cererea pentru folosire să se alăture o consemnare a economilor din cutare comună, cari doresc a folosi mașina, consemnare compusă de parohul sau învățătorul locului, în care să se facă și declarațiunea, că mașina o vor transporta pe speșele lor și o vor reda comitetului în stare bună. Celelalte condițiuni pentru folosire se vor stabili la luarea în primire a mașinei. — Sibiiu, 13 septembrie 1911. — Comitetul central a „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“. — Pant. Lucuța, prez. Vic. Tordășianu, secretar.

Cutremur de pământ în Biserica-Albă. Marți în 26 l. c. după amiază pe la orele 3, locuitorii de aici și jur au fost surprinși de un puternic cutremur de pământ. Toți locuitorii au ieșit la stradă, temându-se de surparea caselor. Comercianții și-au închis prăvăliile.

La fondul jubilar Nicolae Cristea pentru monumentele bărbaților binemeritați ai meseriașilor, întemeiat de Reuniunea sodalilor rom. sibieni, au mai dăruit: dna Agneș, dr. G. Măcelariu (Mercurea) și dsoara Mărioara Măcelariu (Sibiiu), în amintirea profesorului Aurel Bratu câte 5 cor., Petru Ilieș compactor și v.-prez. secției industr. a Societății agricole (Orăștie) 1 cor., Avr. S. Păcurariu, protopresb. (Mercurea) 1 cor., dr. Alex. Măcelariu, medic (Govora) 5 cor., Teodor Moldovan și Zah. Aron, cismari, câte 50 bani, Simeon Simoneti, pantof. (Săliște), membru onorar al Reun., 1 cor., Constantin Dragoș, pantof. 20 bani, Ghenadie Bogoevici, protosincol (Budapesta) 1 cor. Nepoștii mult regretatului Nic. Cristea, cercetând Reuniunea, cor. 6'40 și Miorica Tordășianu 10 bani.

Ex-șahul Persiei prizonier. Un ziar rusesc află din Teheran că bahtiarii ar fi făcut prizonier pe festul șah.

Se comunică din Teheran că trupele guvernamentale din Kashan s'au dus la Naibhashan; bahtiarii au fugit.

Shoudshaddauleh a fost definitiv bătut în districtul Taebriș. Aci nu se cunoaște nimic despre prinderea fostului șah.

Pantelimon lângă Pașcani. În ziua de 3 sept. v. a avut loc iarmarocul la Pașcani. Pantelimon desigur și-a făcut calculul că cu această ocazie ar putea să se mai aprovizioneze, pentru câtva timp, cu bani și alte lucruri de cari, desigur pe aceste vremuri grele pentru dânsul, are mare necesitate.

De aceea și-a stabilit cartierul operațiunilor în pădurile prin care trece șoseaua Pașcani-Cristești-Târgul-Neamț.

S'a pus la pândă în marginea dinspre Pașcani a pădurei, într'o muche de deal, pe unde ori din care parte ar veni trăsurile, trec în pasul cailor, fiind panta mare.

Un bucureștean trecând, într'un vehicul cu un cal, spre Pașcani, se zice, că a fost oprit de Pantelimon și jefuit de suma de 70 lei și un cea-

sornic. Aproape în același timp trecea în direcție opusă o trăsură cu doi negustori evrei. Aceștia au fost asemenea atacați de Pantelimon și jefuiți de vre-o 400 de lei.

Pe aceștia i-a și bătut, lovindu-i cu patul puștei din cauză că au voit să ascundă banii.

Deoarece din spre Pașcani veneau în acel moment mai multe trăsuri Pantelimon a intrat în pădure, pentru a trece desigur în celalalt capăt al ei, cum de altfel procedeză după fiecare ispravă, căci se așteaptă la sosirea jandarmilor pe locurile prin cari își face apariția.

Indată ce vestea a fost răspândită o poteră de jandarmi și țărani au ocupat șoseaua și pădurea, dar au găsit numai urmele lui Pantelimon, căci el avusese tot timpul să se distanțeze de următorii săi.

De altfel Pantelimon face o sumă de escapade, prin satele din preajma câmpului său de operațiuni, fapte cari nici nu ajung la cunoștința marelui public, deoarece autoritățile, de rușine, — le ascund, iar ziarele nu pot avea corespondenți în fiecare comună, unde majoritatea știutorilor de carte sunt funcționari publici și ca atari n'au nici un interes să se facă de râs.

Cu ocazia iarmarocului dela Pașcani mulți țărani susțineau că-l văd de câte 2—3 ori pe săptămână când vine să se aprovizioneze plătind cu câte 10—20 lei o pâne sau o mămăligă.

— Mai deunăzi noaptea, — spunea un țaran — Pantelimon îmbrăcat în uniformă de sergent major de jandarmi, s'a dus la cărciuma de lângă drumul Cristeștilor, a unui evreu, unde era postat un milițian, pe care l-a pus să scoale evreul, ca să deschidă dughiana, fapt care n'a reușit deoarece negustorul temându-se n'a deschis.

Tot în aceea noapte a trecut la alt cărciumar evreu, care deschizând la somația lui, a fost jefuit și la urmă bătut de Pantelimon, spunându-i că-l bate pentru că a fost mai prost decât celalalt negustor și i-a deschis.

Mercuri Pantelimon a atacat lângă pădurea Găstești, la km. 4, pe un acar din str. Galați, căruia i-a luat niște bani și un permis pe calea ferată. A mai atacat și pe niște călători cari se duceau la Tg.-Neamț.

D. Maior Gheorghiu din jandarmerie, care se întorcea cu diligența dela Tg.-Neamț, a fost înștiințat despre aceasta chiar pe drum. D-sa sosind la Pașcani a telegrafiat jandarmilor din Tg.-Neamț ca să impresoare pădurea Găstești.

Vietimele turismului. Din Otâtrafired se anunță:

Sâmbătă dimineața o societate de turiști compusă din baronul și baroneasa Mitnacht și judecătorul Hesz din Stuttgart a pornit însoțită de două călăuze pentru a urca vârful Jégvölgy.

La scoborire baroneasa a căzut într-o prăpastie de 200 metri și a rămas moartă pe loc.

Din Otâtrafired a fost trimisă o expediție de salvare care a găsit cadavrul.

Baroneasa era o turistă experimentată.

Solemnitatea dela cazarma pompierilor din București. La cazarma centrală a pompierilor din București, a fost alaltăeri dimineață o pioasă solemnitate: s'a serbat aniversarea zilei de 13 septembrie 1848, când se știe a avut loc, în Dealul Spirei, o luptă între turci și pompierii români.

Inițiativa acestei serbări se datorește activului comandant al corpului de pompieri din București, d. căpitan Urlăteanu.

Solemnitatea a început pe la orele 10 și jumătate, printr'o sfeștanie oficiată de arhimandritul Serapion, preotul garnizoanei București, în amintirea sufletelor celor morți în acea memorabilă luptă. Arhimandritul a dăruit apoi soldaților și ofițerilor icoane foarte frumoase.

După terminarea sfeștaniei, d. căpitan Urlăteanu a rostit o inimioasă cuvântare, arătând cum a decurs lupta dela 13 septembrie 1848, între turci și români, și a făcut un interesant istoric al corpului de pompieri din București.

Soldații au ascultat cu o adevărată religiozitate cuvintele comandantului lor.

Serbarea a luat sfârșit la orele 12, când s'a servit masa trupei, iar ca supliment s'a dat soldaților câte o litră cu vin.

După amiazi oamenii au fost învoiți în oraș.

Teatrul Apollo va prezinta mâine, vineri, următorul program:

1. Domnul Lungău caută locuință (comic). —
2. Șiretlicurile Satanei (umoristic). —
3. Lemke în concediu (amuzant). —
4. Medicul dela sat (admirabil tablou din viață). —
5. Caens și împrejurimile (tablou de pe natură). —
6. In sennul Ț —
7. Manuscrisul lui Carol (amuzant).

Reprezentațiile se încep la orele 6, 7 și jum. și 9 seara.

Prețurile de intrare: 1 cor., 80 fil., 60 fil. 40 fil. și 20 fil. — Orhestră proprie.

A apărut:

„ȘTII ROMÂNEȘTE?”
de Ion Gorun.

Acest volum, foarte folositor tuturor, costă 1 cor. 35 fil. La comanda dela 5 exemplare în sus se va socoti numai 1 cor. de exemplar; librărilor se trimite și în comision. Cererile să se adreseze autorului, București, Str. Zece Mai, 3.

Bibliografie

Primum din Cernăuți „*Junimea Literară*”, anul VIII, nrul 7—9. Aceste trei numere reunite sunt dedicate dlui Nicolae Iorga. Foarte interesante și pline de frumoase amănunte sunt toate articolele, cari alcătuiesc omagiul adus marelui savant. Sumarul e următorul: *Noi și Ei*, de George Tofan. *Nicolae Iorga*, de D. Anghel. *Istoria imperiului otoman (de N. Iorga)*, de I. Nistor. *Eu îmi apăr sârdecia și nevoile și neamul*, de preotul Const. Morariu. *Nicolae Iorga: Oameni cari au fost*, de G. Tofan. *Institutul biblic românesc și fratele N. Iorga*, de pr. C. Morariu. *Naționalismul îndrumat de d. N. Iorga*, de Vasile Greciuc etc. Redacția și administrația: Cernăuți, str. Reședinței nrul 2a.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

P. Gh. contabil în Panciova. Vă rugăm a ne aviza ce No. nu a-ți primit, ca să vii trimetom.

Dr. DUMITRU POPA

MEDIC UNIVERSAL.

Fost medic de clinică și spital.

Specialist în morburile interne, de femei, de copii și de urechi.

Arad, Strada Petőfi (lângă gimn.) Nr. 10.

Consultațiuni: 11—12 ore a. m. și 1/2, 3—5 ore. p. m.

Dr. ȘTEFAN TĂMĂȘDAN

medic univ. specialist în arta dentistică.

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Redactor responsabil: Atanasiu Hălmăgian.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”

Roza dela Disentis

H. Zschokke.

Trad. de Iunius.

(51) — Urmare. —

La început, se cam bârzoia el, ce-i drept, ca un cățeluș, dar vr'o câteva lovituri cu stratul puștii îi scuturară creierul și dânsul făcu o față ca vițelul la poarta nouă.

Rigio făcea puține vorbe. El îl provocă pe ofițer să-și cheme oamenii la grămadă cu toba și să le dea ordin să deponă armele.

Tot satul era în picioare, iar cei câțiva soldați toți sub arme.

Ofițerul păși înainte de voce de nevoe. Cu capul gol, fără sabie, dânsul le spusese oamenilor săi că au sfeclit-o. Bieții oameni se uitau acru ca condamnatul înaintea spânzurătoarei. Iar când le porunci: Armele jos! făceau o gălăgie și ca mâțele în coș.

Între acestea noi îi încurajară și când ceteră dânsii în gura puștilor noastre, înțeleseră cum se cade porunca. Dânsii dădură așadar puștile, tornistele și cartușierele, și cum dă o oae blândă lăna. Acuma e convoiul pe cale către noi, și apoi acuș se va începe hora în Disentis.

Flavian, care la începutul povestirii era ceva cam consternat, — își recăpătă curajul. Răscoala a izbucnit și acum nu se mai putea potoli, se puteau însă înlătura nenorociri mai mari, cari ar putea urma după acest act temerar. El luă din scrin două pistoale noi nu de mult cumpărate și le încercă.

— Mai cuminte ar fi fost, — zise dânsul, — să fi-ți așteptat vești despre sfârșitul luptei de azi la Luziensteig. Acolo și nu aici se hotărăsc lucrurile. Invinge împăratul, ei bine atunci măturați toate colțurile, pentruca archiducele Carol să nu-și piardă vremea în urmărirea biruinței sale. De cumva însă a rămas francezul stăpân pe metereze, atunci să vă așteptați la un bacșiș nu tocmai după gustul vostru.

— Tocmai cum zicea-ți, — răspunse Uli Goiu. — În consiliul nostru de rebel au fost oameni, cari erau de părerea d-tale! Mie mi-ar fi fost egal azi ori mâine. La tot cazul însă noi înlesnim austriacilor jocul, căci îi ținem între două focuri pe francezi. Îndrăznește și vei cășiga.

Aici vorbitorul fu întrerupt prin intrarea în odaie a doamnei de Castelberg. Dânsa intră șovăind, palidă și întorcându-se spre Flavian, îl apucă de mână și îi zise tremurând de emoție: — Iubite căpitane, nu părăsi castelul nu mă părăsi pe mine! Pretutindenea ferbe răscoala. Inimicul d-tale de moarte stă în fruntea celor răsculați și te caută. Eu presimțesc o nenorocire îngrozitoare, ca și care nu am mai văzut!

Flavian se sili să o liniștească pe biata femeie înspăimântată și o conduse la sofa.

— De ce te temi prea stimată doamnă? — o înbuna dânsul. — Sunt hândenezi, compatrioți de ai noștri, cari s'au răsculat să răzbune răutățile străinilor. D-voastră și castelul d-voastră sunteți sub scutul sigur al poporului d-voastră. Cu atât mai puțin aveți să vă temeți de garnizoana franceză, care nu poate rezista și deci trebuie să se retragă.

— Pentru moment da — replică femeia cu frică — dar dacă se vor întoarce bandele ucigase ale inamicului? Persoana mea momentan nu e amintată, d-ta însă ești în cel mai mare pericol. Nu îndrăzni să faci un pas peste pragul acestei case, căci inimicul d-tale de moarte te pândeste.

— Care inimic de moarte? întrebă Prevost clătînând din cap.

— Eu nu-l cunosc, nu știu cum îl chiamă, iată însă scrisoarea aceasta, cetește-o d-ta însuși, — zise doamna de Castelberg și îi întinse o scrisorică descisă. Aceste șire se găseau scrise de o mână femească în scrisoare: „Rămâi cu bine draga mea prietenă. Eu plec cu o suită sigură, ce mi-a dat-o d-nul abate, numaidecât la Ilanț, ca să nu mă apuce viforul pe aici. Tocmai îmi spune părințele decan Basilius Veith, că țărani ar fi spart închisoarea și ar fi eliberat între alți prizonieri și pe contele Malaria, care este autorul revoltei. Acesta ar fi dușmanul de moarte al d-lui Prevost. Ascunde pe nefericitul d-tale oaspe. Rămâi cu bine! P. de Șt.”

(Va urma.)

In cancelaria mea advocatială din
1 Oct. a. e. află aplicare

un candidat de avocat cu praxă și doi scriitori.

Condițiunile cele mai favorabile.

Dr. Iuliu Morariu,
advocat.
Murăș-Uioara (Marosujvár).

Un candidat cu praxă

află aplicare momentană în cancelaria
subscrisului

Dr. Ioan Pop,
advocat.
Alba-Julia.

Un candidat de avocat

cu ceva praxă află aplicare momen-
tană în cancelaria subscrisului

Dr. Ioan P. Oltean,
advocat.
Lăpuș (Magyarlâpos)
(Sz.-Doboka-m.).

Caut un candidat de avocat

cu praxă bună

Dr. ILARIU HOLOM
advocat.
Ibașfaleu (Erzsébetváros).

„AJUTORUL“ societate pe acții în Șelca-mare.

Concurs.

„Ajutorul“ societate pe acții în Șelca-mare
au lipsă de un **practicant-cassar**, — pentru
filiala ce-o va deschide în **Mediaș** — cu un
salar anual de 1000 coroane, plătite în rate
lunare, anticipative.

Alesul dacă va corespunde, după serviciu
de un an va fi denumit funcționar cu drept de
penziune.

Reflectanții să-și trimită documentele până
în **15 Octombrie a. e.** Dela recurenți să recere
să fie absolvenți ai unei școale comerciale și
cunoștința limbei maghiare.

Postul e de-a să ocupa îndată după alegere.
Șelca-mare, în 25 octombrie 1911.

Direcțiunea.

Licitațiune.

Primăria comunală **Strungari** publică că
la **8 Octombrie la 8 oare înainte de a-
miază a. e.** dă în arendă prin licitațiune pu-
blică **joagărul din Tomnateo** pe anii 1912—
1913—1914. Prețul strigărei 800 coroane. Vadiul
10 la sută, care trebuie depus înaintea de înce-
perea licitațiunii. Numai astfel de oferte închise
să primesc oare sunt provăzute cu vadiul ne-
cesar și în cari să cuprindă declarația, că ofe-
rentul cunoaște condițiunile de licitare.

Condițiunile mai de aproape să pot privi
în oarele oficioase în cancelaria notarială din loc.

Strungari, la 22 Septembrie 1911.

Primăria comunală.

D. Petranu,
notar.

George Vlad,
primar.

În atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică
împreună cu becuri, esecută și
furnisează prompt sub cele mai
favorabile condiții de plătire.

Cine dorește un fonograf bun?

Să se adreseze cu toată încre-
derea subscrisului și va fi pe
deplin satisfăcut. Cereți catalog.

Biciclete de strap și de sport

poți căpăta cu prețurile cele mai
moderate dela firma

KOCH DANIEL

Intreprindere de instalare a sonerilor și te-
lefonului precum și montarea bicicletelor.

ARAD, str. Deák-Ferencz Nr. 42.

Cumpăr sau dau în schimb pentru alte obiecte

recipise de amanet,

aur, argint sdrobot și bijuterii

Deutsch Izidor,

orologier și bijutler.

ARAD, str. Weitzer János,
(Palatul minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai
mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de
cumpărat. Telefon 438.

Imprumuturi

cu amortizație și imprumuturi
pentru funcționar, **vinderea
și cumpărarea de moșii
și parcelarea lor o mij-
locește mai avantajos:**

Biroul de intermediare:

Vig Lajos

Arad, Arpád-tér Nr. 5.

∴ Telefon Nr. 671. ∴

„ENGLISH HOUSZE“

NOU ATELIER DE CROITORIE ENGLEZEASCĂ PENTRU
DOMNI ÎN ARAD.

Aduc la cunoștința mult onor. public că în
ARAD, strada Deák-Ferencz (Palatul „Crucea-Albă“),
mi-am deschis un

atelier de croitorie

englezească modern și corespunzător timpului
prezent. Imi stă în putință a satisface cererile
on. public prin un croiu cu gust, prețuri mo-
derate și condițiuni de plată favorabile pe lângă
serviciu prompt și conștiințios. Cerând sprijinul
mult on. public, rămân eu profundă stimă:

WERTHEIM JENŐ
CROITOR PENTRU DOMNI.

FABRICA DE SPĂLAT CU ABURI ȘI CURĂȚIRE CHEMICĂ

„VICTORIA“

TEMESVÁR, JÓZSEFVÁROS, Bégabalsór-ut. 42.

Aranjată cu mașinăriile cele mai mo-
derne cu putere electrică, spală, calcă,
curăță albituri și haine bărbătești și
de dame, și totfelul de lingerie cu
prețuri moderate. La suma de peste
10 cor. pachetul se trimite francat.
Filiale în Timișoara-Gyárvaros, Kos-
suth-tér 6. Erzsébet-város: la Fischer
G. Ferencz-város: Sebestla-utca 7.
Belváros: în casa lui dr. Lingruen.

GYAPJAS LAJOS

măestru zidar diplomat

ARAD, str. Illés nr. 38.

(Casa proprie).

Primește ori-ce lucrări
: în bransa aceasta. :

Face și execută planuri
de zidiri pe lângă prețu-
turile cele mai moderate.

Andrássy Gábor măsar

— Arad, str. Kasza Nr. 45. —

Aduc la cunoștința on. public,
că în str. Kasza Nr. 45 am
deschis atelier de măsurit.
Primește totfelul de lucrări
pentru zidiri și mobile în
bransa mea, executându-le
prompt și conștiințios. Co-
mandele din provincie le exe-
cut prompt. Rugând binevoi-
torul sprijin al on. public,
român

Cu toată stima:

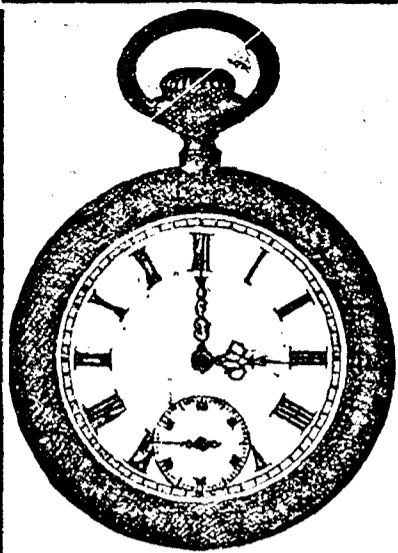
Andrássy Gábor,
măsar de mobilă și zidiri.

Atelierul de dentură

Radu Novac

Arad, Tököly-tér 7.

== Etagiul I. ==

Cele mai bune **oroloage**
 Cele mai solide și **juvaerice**
 cele mai moderne
 atât pe **bani gata**, cât și în
rate pe lângă **chezășie de 10**
ani cu prețuri ieftine, livrează cea
 mai bună prăvălie în această privință
 în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologier în Szeged.

Catalog cu 2000 chipuri, se trimite gratuit.

Notez, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul” (ad. scriu că au citit anunțul în „Românul”). Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Birou de informații!

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincă, m'am hotărât să deschid în Budapesta un

Birou de Informații și Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză dau în restimp de 2-3 zile, ori-și-uni rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac tot felul de mijlociri comerciale și comande. Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate. La aviz aștept la gară.

L. Olariu, Budapest, Lajos-u. 141. III.19.

Au sosit cele mai frumoase și mai noi ghete de vară și toamnă.

Ghetele de bărbați și dame **Salamander**

cu renume mondial, se capătă în culoare galbină și neagră cu 16 coroane 50 fileră exclusiv la mine.

Weinberger János
 prăvălie de ghete de rangul I-lu.
 Arad, piața Andrássy Nr. 20.

Comanțele din provincă se execută încă în aceeași zi.

25 (11)

Lisinszky Lajos, stoler

Arad, strada Péter Nr-ul 6.

Execută cele mai moderne mobile de dormitor, refector, salon și garderobă.

Intreprinde aranjarea perfectă a orice fel de locuințe.
 Preliminare gratuit.

Execută mobile durabile și solide conform desenelor ori după com. verbală.

Solicit sprijinul binevoitor al publicului românesc.

MONUMENTELE

CELE MAI IEFTINE

din diferite materii în execuția cea mai ieftină până la cea mai pompoasă se pot căpăta la magazinul de
 . . . m o n u m e n t e . . .

al lui

IOSIEF MENRATH

SCULPTOR

ARAD, STR. IÓSZEF-FÖHERCEG

(vis-à-vis de biserica evanghelică).

Garanță pentru ori-ce lucru.

Cel mai bun și mai încrezut mijloc de curățirea și nobilitarea feței, care se deosebește de toate mijlocele cunoscute până acum este

Serail crema a lui Rozsnyay.

Cultivă și înmoaie pielea feței, efectul ei tineresc împrumută feței o finețe de catifea, îndepărtează pistrii și alunite, netezește încreșturile.

Prețul unui tub 1 cor.

Pudră Serail a lui Rozsnyay.

Se pregătește în culoare albă, roză, crem, ca toate produsele mele de Serail, constă din substanțe nevătămătoare. E foarte plăcută doamnelor pentru însușirea ei de a ascunde scăderile.

O cutie 1 cor. 20 fil.

Săpun Serail a lui Rozsnyay.

Cu miros plăcut și durabil, înmoaie pielea.

O bncată 70 fileră.

Pe poștă le trimite:

farmacia **R o z s n y a y**

Arad, Szabadság-tér.

Comande din provincă să efectuec încă în aceeași zi.

Singurul institut de asigurare ardelean
„TRANSSYLVANIA” SIBIU, str. Cisnădiei 5.
 Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

Asigurări asupra vieții

(pentru învățători și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantagii deosebite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.

Asigurări de accidente corporale,

contra infrației (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apeducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910.	K.	5,003.540.78
Capitale asigurate pe viață achitate	„	4,834.801.12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	(foc	119,830.992.—
	(viață	11,020.268.—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	„	2,204.317.—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunii, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acuziții, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului cu condiții favorabile.

Fondat în anul 1885.

Fondat în anul 1885.

„TIMIȘANA”

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN TIMIȘOARA.

Centrala: Timișoara-centru (Belváros) Piața Balázs-tér Nrul 1 (Palatul Mocsonyi).

Filialele: :: Buziaș, — Recaș, — Ciacova, — Delta. ::

Capital propriu 1,500.000 cor. Depuneri 5,000.000 cor.

Telefon: Centrala, Direcțiunea: Nrul 510. Contabilitatea: Nrul 1149.

„ Filiala Buziaș Nrul 10. Filiala Recaș Nrul 14. Filiala Ciacova Nrul 16. Filiala Delta Nrul 26.

Depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libel. Administrează depuneri cu case de economizare.

Plătește deponenților după mărimea sumei depuse 4 și jumătate și 5 procente interese, fără nici o detragere.

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

Depuneri până la 10.000 cor., după starea casei se plătesc și fără abdicare.

Escomptează cambii și acordă credite cambiale cu acoperire hipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acordă împrumuturi hipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.